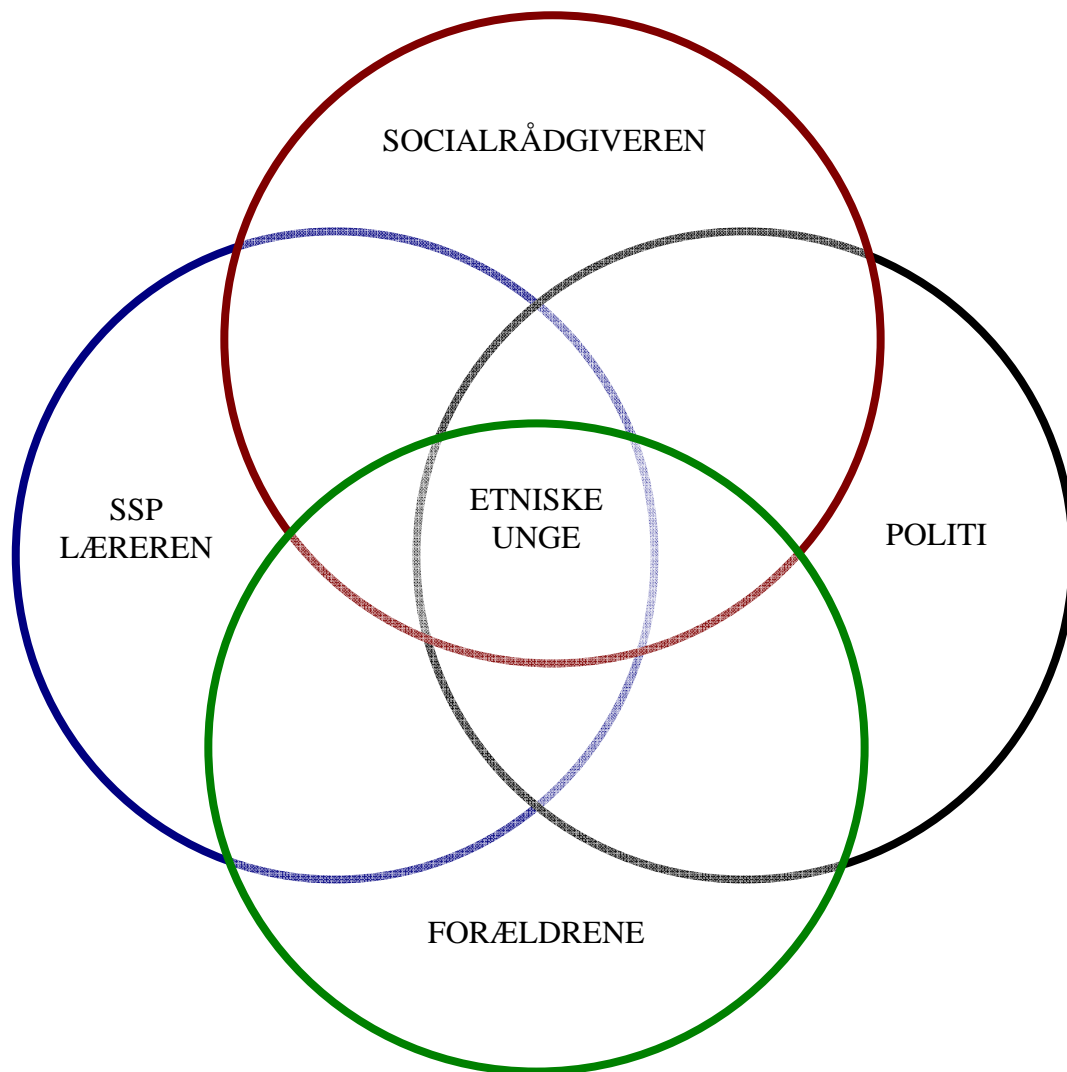

FORÆLDREINDDRAGELSE I SSP-REGI

Professionsbacheloropgave

Aalborg Universitet
Januar 2009

FORÆLDREINDDRAGELSE I SSP-REGI

Forord

I dette forord ønsker vi, at takke en række mennesker, der undervejs har haft betydning for udarbejdelsen af dette professionsbachelorprojekt. Allerførst vil vi takke den sociale gademedarbejder, der har givet os indblik i praksis, hvorudfra vi blev i stand til at se den problemstilling, som vi har arbejdet med. Vi vil takke de personer, der stillede op til vores interviews og villigt delte deres erfaringer og tanker med os.

Ligeledes en tak til vores vejleder Anne Breumlund, der også har været en stor hjælp i denne proces.

TINA MEJLKÆR

LOTTE SKATKA RANK

LENE PRETZMANN CHRISTENSEN

Denne opgave er udarbejdet af studerende på socialrådgiveruddannelsen ved Aalborg Universitet, som led i et uddannelsesforløb. Den foreligger urettet og ukommenteret fra socialrådgiveruddannelsens side og er således et udtryk for forfatterens egne synspunkter.

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING	5
INDLEDNING:	5
PROBLEMFELT:	7
PROBLEMFORMERING:	10
BEGREBSDEFINITION	10
<i>Forældreinddragelse:</i>	10
<i>Etniske:</i>	11
<i>SSP:</i>	11
<i>Integration:</i>	11
AFGRÆNSNING	13
METODEAFSNIT:	14
PROJEKTDESIGN	14
VIDENSKABSTEORETISK STANDPUNKT	15
<i>Den paradigmatisk tilgang</i>	15
<i>Forforståelse:</i>	17
VALG AF UNDERBYGGENDE OG FAKTUEL EMPIRI:	19
OVERORDNET METODISK TILGANG	20
<i>Valg af informanter:</i>	22
VALG AF TEORI:	23
ANALYSEMETODE FOR PROJEKTETS 2.DEL	25
FAKTUEL VIDEN	26
OMRÅDEBESKRIVELSE AF AALBORG ØST:	26
BESKRIVELSE AF SSP:	28
FORÆLDRES FORMELLE ANSVAR JVF. DANSK LOVGIVNING	31
TIL VIRKET EMPIRI	32
SOCIALRÅDGIVERENS PROFESSIONSROLLE:	32
DE FIRE FÆLLESMETODISKE PRINCIPPER	32
<i>Helhedssynet:</i>	32
<i>Etik i socialt arbejde:</i>	33
<i>Kommunikation:</i>	33
<i>Systematisk sagsarbejde:</i>	34
LIVSFORMSANALYSE	34
EMPIRI	36
ERFARINGER MED FORÆLDREINDDRAGELSE I SKOLE REGI	36
ERFARINGER MED FORÆLDREINDDRAGELSE FRA ANBRINGELSESOMRÅDET:	38

Professionsbachelorprojekt 2009
Forældreinddragelse i SSP-regi

ERFARINGER MED FORÆLDREINDDRAGELSE I FORHOLD TIL FORENINGSARBEJDE:	40
<i>Delkonklusion:</i>	43
TEORI:	44
GIDDENS TEORI OM SENMODERNITET:.....	44
HONNETHS ANERKENDELSESTEORI	46
SKYTTETS KULTURFORKLARINGSMODELLER	49
<i>Model 1: Det universelle menneske</i>	49
<i>Model 2: Relativismen</i>	50
<i>Model 3: Samspillet</i>	51
ANALYSEN	52
SENMODERNITET VS. TRADITIONALITET.	52
<i>Delkonklusion:</i>	53
EMPIRISK ANERKENDELSESANALYSE.	54
<i>Delkonklusion:</i>	58
EMPIRISK KULTURFORKLARINGSANALYSE.....	58
<i>Delkonklusion:</i>	62
EMPIRISK ANALYSE UD FRA DE FIRE FÆLLESMETODISKE PRINCIPPER.....	63
<i>Delkonklusion:</i>	66
KONKLUSION	68
PERSPEKTIVERING	72
ABSTRACT	74
LITTERATURLISTE	75
ANSVARSLISTE	77
BILAG:	78
INTERVIEWGUIDE.....	78

Indledning

Indledning:

Formålet med dette projekt er at undersøge, hvordan forældreinddragelsen finder sted i SSP-samarbejdet, da fagfolk peger på, at forældreinddragelse er meget relevant for at opnå en vellykket integration. Dette pointeres bl.a. på Integrationsministeriets hjemmeside, hvoraf det fremgår, at etniske forældre skal inddrages for at styrke etniske elevers sociale og faglige kompetencer.¹ Vi ser endvidere på, hvordan fagpersonerne i SSP-regi kan og bør samarbejde for at sikre, at flere etniske unge, bosiddende i socialt udsatte boligområder, bliver bedre integreret i det danske samfund. Projektet fokuserer endvidere på, hvordan socialrådgiveren i SSP-regi, gennem inddragelse af de etniske forældre, kan målrette sit arbejde og skabe bedre forudsætninger for en vellykket integration.

Flere boligområder i Danmark oplever at have børn og unge med komplekse problemstillinger boende. I de områder, der betegnes som socialt belastede boligområder, dvs. områder, hvor der de seneste årtier har været en tiltagende koncentration af ressourcetsvage grupper og etniske minoriteter (Hummelgaard 2001), er det op mod 50 % af beboerne, der har anden etnisk oprindelse end dansk. I disse belastede områder, er det særligt omkring de etniske unge, problemerne om dårlig integration opleves, med bl.a. vold og kriminalitet til følge. Det har bl.a. betydet, at Vestre Landsret for to år siden afsagde dom i en principiel sag fra Gellerupparken i Århus, der betyder, at boligforeninger i dag har mulighed for at smide hele familier ud, hvis deres barn er dømt for alvorlig kriminalitet i nærområdet².

Netop problemer omkring etniske unge i det danske samfund, har været meget i fokus i de seneste år. Diskussioner om uro i gadebilledet, grupperinger i bander samt kriminalitet, har været fremlagt og diskuteret i medierne. I Aalborg har der bl.a. været fokus på grupperinger af unge i Kennedy Arkaden, der dropper ud af folkeskolen og kriminalitet blandt unge i Aalborg øst. Det stiller store krav til boligforeningerne og det omgivende samfund, hvis man skal leve op til regeringens målsætning om vellykket integration. Ifølge integrationsministeriets hjemmeside er kriterierne for en vellykket integration bl.a., at etniske kommer i arbejde og bliver selvforsørgende, at det er fælles demokratiske værdier, der skal være gældende i det danske samfund og endelig, at unge bryder med den sociale arv, og får en uddannelse.

¹ http://www.nyidanmark.dk/da-dk/Integration/puljer/puljebeskrivelser/styrket_inddragelse_af_nydanske_foraelde/styrket_foraeldreinddragelse_af_nydanske_foraelde_i_grundskolen.htm

² www.aarhus.dk/vis_artikel.asp?ArticleId=28062

Disse problemstillinger omkring integrationen af de etniske unge, forsøges bl.a. løst igennem SSP-samarbejdet. Her søger man at forbygge, at de unge involveres i kriminalitet og sikre, at de unge trives godt. For at komme kriminaliteten til livs i de socialt belastede boligområder, har man valgt at etablere SSP-samarbejdet, der er organiseret som en følge af, at både skolesystemet, det sociale system og politi alle via lovgivningen har en forpligtigelse til at udføre præventivt arbejde i bred forstand.³ Samarbejdet har til formål at bidrage til en kriminalitetsforebyggende indsats primært overfor børn og unge, både i forhold til individorienterede og mere specifikke indsatser såsom ulovligt knallertkørsel, butikstyverier og bandevirksomhed.

Det vil i denne sammenhæng være for omfattende at skulle afdække, hvordan forældreinddragelse i SSP-regi fungerer på landsplan, i forhold til etniske unge i belastede områder. Vi har derfor udvalgt Aalborg Øst, som vores undersøgelsesfelt. Området, der i Nordjylland nogenlunde svarer til Vollsmose i Odense og Gellerupparken i Århus.

³ <http://www.crimprev.dk/sw178.asp>

Problemfelt:

I dag er især de større danske byer kendetegnet ved en etnisk sammensat befolkning, koncentreret i de socialt udsatte boligområder. I programbestyrelsens rapport ”kommunernes indsats i udsatte boligområder – erfaringer fra 24 kommuner”⁴ fremhæves, at et fællestræk i socialt udsatte boligområder er, at der forefindes en uhensigtsmæssig kombination af arbejdsløshed, sociale problemer og manglende integration af beboere med etnisk minoritetsbaggrund. Denne kombination giver, ifølge ovenstående rapport, anledning til, at andre værdier, normer og forestillinger sætter sig igennem på godt og ondt, og differentierer den relative grad af konsensus, der hersker i det danske samfund. Erfaringer fra nævnte rapport vidner om, at etniske minoriteter ikke deltager i beboerdemokratiet, hvilket kan betyde manglende indbyrdes kendskab, øgede misforståelser og konflikter. Samtidig påpeges det i rapporten, at den adfærd børn, bosat i socialt udsatte boligområder udviser, afspejler områdets sociale problemer, som de etniske unge udtrykker gennem kriminalitet, hærværk og begyndende misbrug.

Også folkeskolen oplever i dag en stigende problematik omkring de unges adfærd. Det ses på antallet af drop-out elever. Herunder også elever med anden etnisk baggrund end dansk. Konsekvensen kan for nogle elever være, at de samles i grupper og hænger ud i nærområderne i dagtimerne, med risiko for at komme ud i kriminalitet.

Det, at unge grupperer sig i de socialt belastede boligområder, og det, at deres kriminelle adfærd bliver mere og mere synlig i gadebilledet, vidner om, at der her er tale om et socialt problem. Både på politisk og lokalt plan er man opmærksom på dette, og der bliver derfor også iværksat flere gode initiativer, for at mindske problemerne.

For at lokalisere og forhindre den kriminelle udvikling, blandt de unge i området, har Aalborg Kommune ansat en social gademedarbejder, i det følgende betegnet som ”X”, i Aalborg Øst. For at få mere viden om Aalborg Øst og om SSP-samarbejdet i området, kontakter vi ”X”, der fortæller, at baggrunden for ansættelse af en social gademedarbejder er, at beboerne i området følte sig utrygge både på gaden og i eget hjem. Konsekvensen af denne utryghed er, at de ressourcestærke beboere trækker deres børn ud af de socialt belastede skole, og vælger at flytte væk fra området. Alene boligforeningerne i Aalborg Øst oplever en stor

⁴ www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/EBD34E0B-FE7C-49D9-9AAB-5DF6A4E5DE0F/0/kommunernes_indsats_boligomraader.pdf

beboerudskiftning, hvor der hvert år fraflytter 20-35 % af beboerne.⁵ Dette er med til at øge koncentrationen af etniske minoriteter i de sociale boligområder, og derved forringes den sociale integration i samfundet. Begrundelsen for, at vi her taler om et socialt problem på samfundsniveau er, at der ikke kun er tale om problemer, der vedrører individet og dennes familie, men også problemer, der har vidtrækkende konsekvenser for både lokalsamfundet og Danmark som helhed (Meeuwisse 2004:8).

Som gademedarbejder har "X" til opgave at skabe kontakt til børn og unge, som ikke er i fritidstilbud, og skønnes at have behov for det. Målet for denne indsats er at nedbringe kriminalitet og vold blandt unge i området. "X" fortæller, at han i samarbejde med en lokal betjent, har haft succes med at holde, en mindre gruppe af særligt belastede unge fra området, ude af kriminalitet. Samtidig forsøger "X" at hjælpe de unge til en meningsfuld hverdag, bl.a. ved at finde fritidsjobs til dem, da dette også er medvirkende til at holde de unge ude af kriminaliteten, og forhindre dem i at hænge ud i gadebilledet. Han pointerer, at hans primære fokus er på de unge, og at de unges familier må socialforvaltningens sagsbehandlere tage sig af.

"X" gav os en antagelse om, at der i Aalborg Øst er tale om et område, hvor forældrene er meget resurssvage, og hvor familiestrukturen ofte består af enlige forsørgere med anden etnisk baggrund. Det er forældre med relativ høj ledighed og sociale problemer, samt misbrug af såvel alkohol som stoffer. Ifølge "X" er det forældre, der ofte føler sig svigtet af det danske samfund, de klager over alt for lange sagsbehandlingstider og de føler ikke, at der gøres nok for hverken dem eller deres børn.

"X" fortæller endvidere, at de unge ofte har vanskeligt ved at begå sig i den danske folkeskole, og det kan i værste fald betyde, at vedkommende smides ud af skolen. Ofte tabes disse unge i systemet, og der er eksempler på, at der er gået adskillige måneder uden, at den unge er blevet varetaget af de sociale myndigheder med henblik på skolegang. Konsekvensen kan blive, at den unge i stedet involverer sig i kriminelle aktiviteter. Af samarbejdspartnere, der, udover gademedarbejdere, er relateret til boligsociale områder, kan nævnes nærbetjente, SSP-lærere og socialrådgivere fra kommunens børne- familie område, der alle er repræsenteret i SSP-regi.

⁵ Helhedsplan 2007, Integration og Beskæftigelse i Aalborg Øst, udarbejdet af Himmerland, Fjordblink, Vanggården, Lejerbo og Aalborg Kommune.

Programbestyrelsens erfaringsundersøgelse af 24 kommuners indsats i udsatte boligområder viser, at den boligsociale indsats med f.eks. beboerrådgivning, i kombination med SSP-samarbejdet, er tiltag, der bidrager positivt til det sociale liv i de udsatte boligområder, hvor det er væsentligt, at fokusere på integration samt de etniske børn og unge. Det fremhæves, at et godt samarbejde er med til at opfange problemerne, og efterfølgende kan problemerne drøftes og bearbejdes i samråd med:

” boligorganisationer, afdelingsbestyrelser, frivillige, lokale offentlige institutioner og de relevante kommunale forvaltninger. SSP-samarbejdet og den boligsociale indsats fungerer bedst, når 1) der udvikles et tæt personkendskab imellem de professionelle aktører, og 2) der er en god kontakt til det politiske niveau i kommunen, og politikere og embedsmænd mødes og diskuterer udviklingen i områderne.”⁶

Når man ser på ovenstående, er det tydeligt, at man ønsker et så bredt samarbejde som muligt. Derfor undrer det os, at forældrene/beboerne ikke er nævnt som en mulig samarbejdspartner, når man ønsker at forbedre det sociale liv for både voksne og børn i områderne.

Netop forældre inddragelses- og ansvarsaspektet fremhæves i flere sammenhænge som central i integrationsarbejdet af unge med etnisk minoritetsbaggrund, både i forhold til foreningsliv⁷, arbejdsmarkedet og erhvervsuddannelse⁸. De etniske forældre repræsenterer den sociale og kulturelle del af de unges eksistens. De forældre, der er bosat i udsatte boligområder, har ofte selv ingen eller en løs tilknytning til arbejdsmarkedet, noget der specielt underminerer fædrenes status og position i familierne. Disse forældre holder gerne fast i eget sprog og egen kultur, hvorved integrationsprocessen for familien som helhed bliver temmelig begrænset. Den nære relation og opbakning herfra er dog ikke uden væsentlig betydning for, om de etniske unge med minoritetsbaggrund kan overvinde barrierer og øge chancen for en bedre integration.

Ovenstående oprids afspejler et lille udsnit af de mange flerstrengede bidrag, som påstande, holdninger og analyseresultater fra forskere og professionelle, der er knyttet til

⁶ www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/EBD34E0B-FE7C-49D9-9AAB-5DF6A4E5DE0F/0/kommunernes_indsats_boligomraader.pdf, side 18

⁷ www.kk.dk/Borger/KulturOgFritid/Fritidsliv/Raadgivning/ProjektraadgivningenIntegrationOgForeningsliv/~media/Service%20til%20dig/Kultur%20og%20Fritid/Fritidsliv/Foreningsliv/Projektraadgivning/Rapporter/erfaringsgh%C3%A5ndbog%20-%20for%C3%A6ldreinddragelse%20ii.pdf.ashx

⁸ www.brugforalleunge.dk/taskforce

problemkomplekset integration af etniske unge. Elementerne afspejler ligeledes, at integrationsproblematikken, i forhold til de etniske familier med minoritets baggrund, tydeligvis har omfangsrige konsekvenser dels for samfundet, men i lige så høj grad for de unge.

På baggrund af ovenstående skitsering og vores nuværende viden, er vores hensigt med projektet at fokusere på, hvordan socialrådgiveren i SSP-regi, i fremtiden kan anvende sine kompetencer og derigennem målrette forældreinddragelsen, hvad angår de etniske forældre. Vi er derfor kommet frem til følgende problemformulering med tilhørende arbejdsspørgsmål:

Problemformering:

Hvordan kan socialrådgiveren i SSP-regi arbejde mere målrettet med forældreinddragelse omkring integration af etniske unge?

Arbejdsspørgsmål:

1. Hvorfor er det væsentligt at inddrage forældrene?
2. Hvilke barrierer er der i forhold til inddragelse af forældrene?
3. Hvordan kan socialrådgiveren bedre udfylde sin professionsrolle i det fremtidige arbejde med forældreinddragelse i SSP-regi?

For at præcisere, hvad vi mener i forhold til vores anvendte begreber, har vi i det følgende valgt en redegørelse herfor. Efterfølgende er der til og fra valg, og endelig en længere redegørelse af projektets metode.

Begrebsdefinition

Forældreinddragelse:

Betragtes som en metode, hvor der arbejdes med forældreinddragelse til at tydeliggøre forældrenes indflydelse og ansvar således, at ansvaret for den unge er i hænderne på såvel forældrene som de professionelle udøvere. Med forældreinddragelse mener vi, at forældrene skal inddrages i børnenes liv, og i de problemer som andre professionelle måtte observere. Forældrene bør indgå i drøftelserne omkring den unge, problemets omfang og baggrunden for

problemet. Endvidere bør de aktivt indgå i de beslutninger og valg, der træffes omkring den unge således, at de kan støtte op om den unge på hjemmefronten.

Etniske:

Med etnicitet menes mennesker, der har et tilhørsforhold til en social gruppe, der adskiller sig fra andre grupper, ud fra kulturelle kriterier, hvoraf de vigtigste er forestillinger om en fælles oprindelse og en fælles historisk skæbne.⁹ Den enkelte etniske gruppe har kulturel fokus på symbolske elementer, der definerer gruppens identitet f.eks. slægt, religion, sprog, fælles landområde, nationalitet eller fysisk udseende.¹⁰ Vi taler således om en gruppe unge med tilhørsforhold, der relaterer sig til denne beskrivelse.

SSP:

SSP er et samarbejde imellem skole, socialforvaltning og politi. Målsætningen for SSP-samarbejdet er ”at opbygge, anvende og vedligeholde et lokalt netværk, der har kriminalpræventiv indvirkning på børns og unges dagligdag”. Desuden er SSP-samarbejdet et lovmæssigt krav, der er en naturlig konsekvens af, at både skolesystem, det sociale system og politiet er forpligtet til at udføre en forebyggende indsats.

Integration:

Vi har valgt at anvende Marianne Skytte til at redegøre for begrebet integration. Hun skelner mellem tre overordnede integrationsbegreber og strategier, når danske majoritetsborgere skal forholde sig til etniske minoritetsborgere.

1. Segregationsstrategi: Indenfor denne tankegang, er holdningen, at efterkommere fra lande udenfor Europa, ikke er i stand til at klare sig selv. Men har brug for hjælp igennem lovgivningen og særbehandling som f.eks. starthjælp og bosætningsbegrænsninger. Man har samtidig en formodning om, at de fremmede slet ikke er trængende. I forbindelse med børnefamiliesager er holdningen generelt, at børnene bør anbringes og man tillægger derfor ikke forældrenes synspunkt særlig stor betydning.

⁹ Leksikon i sociologi 2005, Akademisk forlag. s. 61

¹⁰ <http://ekspertpanelet.ms.dk/sporgsvar/demografi.htm>

2. Assimilationsstrategi: Synspunktet her er, at etniske skal tilpasse sig den danske levevis og den danske kultur, hurtigst muligt. Etniske skal dermed assimileres med danskerne, altså "blive lig" med disse. Dette gælder også etniske børn og unge. Det levner ikke rum for afvigelse, hvad angår sprog, værdigrundlag, sociale livsformer, kompetenceprofil, kultur eller religion. Ofte er der en intolerance overfor etniske, der ikke tilpasser sig det danske samfund hurtigt nok.
3. Inklusionsstrategi: Her anerkendes pluralismen i befolkningen bestående af minoritets- og majoritetsgrupperne. Samtidig er der en anerkendelse af, at borgere i Danmark har forskellige baggrunde, både kulturelle, sproglige og religiøse, og at der også i fremtiden, vil være en differentiering af befolkningssammensætningen. Synspunktet er derfor, at samfundet bør indrettes og udvikles med afsæt i denne samfundsmæssige realitet. Målet er ligestilling af familier uanset baggrund og etnicitet, og der arbejdes ud fra et ligebehandlings- og et anerkendelsesperspektiv (Skytte 2007:132-135).

Når der tales integration i dette projekt mener vi: Gruppen/individet er en del af helheden, hvor gruppens/individets placering i samfundet ikke er betinget af gruppens/personens etniske oprindelse. Gruppen/individet har lige gode, reelle og brede muligheder for f.eks. uddannelse, arbejdsmarkedsdeltagelse, venner og andre sociale forbindelser som majoritetsbefolkningen. Vi arbejder således ud fra inklusionsstrategien.

Afgrænsning

Vi har valgt at afgrænse vores undersøgelsesfelt til SSP-samarbejdet i Aalborg Øst, et boligområde med mange beboere med anden etnisk baggrund. SSP dækker målgruppen af unge fra 14 til 25 år, men da forældreinddragelse er genstand for vores undersøgelse, vil vi afgrænse os til at fokusere på de unge drenge mellem 14 og 17 år, da de fortsat er under forældrenes myndighed og samtidig er mest repræsentative i forhold til kriminel aktivitet.

	Indvandrere	Efterkommere	Dansk oprindelse	I alt
I alt	6,8 %	13,1 %	4,7 %	4,9 %
15-19 år	11,4 %	11,5 %	6,2 %	6,7 %
20-29 år	9,8 %	18,5 %	7,4 %	7,7 %
30-39 år	7,0 %	8,0 %	5,7 %	5,8 %
40-49 år	5,6 %	4,7 %	4,2 %	4,3 %
50-59 år	3,5 %	-	2,6 %	2,6 %
60-64 år	2,2 %	-	1,6 %	1,7 %

Kilde: Danmarks statistik ¹¹

Antal personer med mindst en lovovertrædelse

I alt	9.360	1.744	77.865	88.996
--------------	-------	-------	--------	--------

Vi vælger ligeledes at have fokus på de etniske minoriteter, men har undladt at afgrænse os til en bestemt nationalitet. Vores fokus er den præventive kriminalitetsforebyggende indsats, og vi har således valgt udelukkende at beskæftige os med dette, derfor er eventuelle problemer med skolegang ikke i fokus i dette projekt.

¹¹ <http://www.bt.dk/article/20040528/KRIMI/105280363/1053>

Metodeafsnit:

Projektdesign

Forforståelse

Problemformulering

Hvordan kan socialrådgiveren i SSP regi arbejde mere målrettet med forældreinddragelse omkring integration af etniske unge?

Tilvirket empiri

Tidligere erfaringer fra anbringelses-, skole- og foreningssammenhænge

Arbejdsspørgsmål

1. Hvorfor er det væsentligt at inddrage forældrene?

2. Hvilke barrierer er der ifht. inddragelse af forældrene?

3. Hvordan kan socialrådgiveren bedre udfylde sin professionsrolle i det fremtidige arbejde med forældreinddragelse i SSP regi?

Empiri

Interviews

Samfundsteori

Senmodernitet

Delkonklusion

Teori

Anerkendelses teori

Kulturforklarings Modeller

Fællesmetodiske principper

Analyse

Analyse

Analyse

Analyse

Delkonklusion

Empiri og anerkendelsesteori

Empiri og kulturforklaringsmodeller

Empiri og fællesmetodiske principper

Konklusion og perspektivering

Videnskabsteoretisk standpunkt.

Dette afsnit er en skildring af projektets overordnede videnskabsteoretiske standpunkt. Der redegøres implicit for den anvendte virkelighedsopfattelse og videnskabsteoretiske retning, der er afsættet for den måde, hvorpå problemformuleringen er grebet an.

Den paradigmatisk tilgang

Der findes ingen alment accepteret referenceramme med entydigt definerede begreber, der beskriver de forskellige paradigmatisk tilgange (Kjørup 2003:kap 9). Derfor er der i den forbindelse valgt en skematisk fremstilling (Pedersen 2001: kap 1) jf. nedenstående, som vi har fundet hensigtsmæssig til at karakterisere forståelsesrammen for nærværende projekt.

Paradigme	Hermeneutik
Ontologi	Virkeligheden er subjektiv og ses som en socialkonstruktion
Epistemologi	Forståelse som indlevelse ved social konstruktion
Menneskesyn	Mennesket er et subjekt, der dannes og danner sin omverden via fortolkning
Metodologi	Kvalitative metoder

Hermeneutikken hører under de humane videnskaber og går tilbage til 1600 og 1700 tallet. Oprindeligt blev hermeneutikken anvendt til fortolkning af bibelske tekster, men i 1880'erne formulerede den tyske filosof, Wilhelm Dilthey (1833-1911), hermeneutikken som en almen fortolkningsteori indenfor de humanistiske fag.

Hermeneutikkens tilgang er fortolkning, vi kan altså ikke nøjes med at observere, hvis vi vil begribe menneskelig handlen og sociale fænomener, det kræver i stedet indsigt og forståelse. I sit syn på videnskabeligt arbejde anlægger hermeneutikken generelt et menings- og helhedsorienteret syn og som metode, anvender man derfor den hermeneutiske cirkel (Rønn 2006:23).

Cirklen søger at illustrere processen, der finder sted i forbindelse med vores tolkning af et givet fænomen. Når vi fortolker sker det i en dynamisk proces, hvor vi bevæger os imellem del og helhed og imellem det, vi skal tolke og vores egen forforståelse.

Vi besidder alle en forforståelse bestående af viden og erfaringer, men også antagelser og fordomme om endnu ukendte fænomener. Ifølge Hans-Georg Gadamer behøver fordomme ikke at være udtryk for en negativ holdning, men derimod et udtryk for vores forventninger og

antagelser, som kendetegner vores måde at være tilstede på. Vi fortolker den verden, vi er en del af, ud fra vores fordomme dog uden, at vi er bevidste om det. Vores forforståelse, herunder vores erfaringer og fordomme, skaber en forståelseshorisont, der danner rammen om al vores fortolkning (Birkler 2005:56).

Når vi prøver at forstå et socialt problem, gør vi det ud fra den forforståelse, vi besidder. På baggrund af denne opstiller vi en eller flere antagelser, som vi kan tolke ud fra. Antagelsen kan så be- eller afkræftes, og vores forforståelse vil så kunne revurderes eller ændres. Denne ændring betyder, at vi ser og forstår problemet ud fra en ny vinkel, der giver anledning til nye antagelser og nye tolkninger.

I dette projekt vil vi benytte os af interviews, hvor informanterne indenfor SSP kan bidrage med deres erfaringer i forhold til at arbejde med eller uden forældreinddragelse, hvad angår arbejdet med de etniske unge. Vi finder det særdeles vigtigt, at vi har en forståelse af SSP-medarbejdernes umiddelbare oplevelse af deres arbejdsform, når vi i projektets afsluttende del ønsker at behandle og pege på fremtidige handlingsaspekter.

Det er i denne forbindelse vigtigt, at vi er vores forforståelse bevidst, men samtidigt har en åben indstilling til det fænomen, vi ønsker at forstå. Da vi ønsker at belyse og forstå fagpersonerne og baggrunden for deres valg af arbejdsmetoder i SSP-regi, herunder forældresamarbejdet, vil vi tilstræbe at give plads til dette objektivt, selvom vi i princippet aldrig helt vil kunne frigøre os fra vores forståelseshorisont. Det er ikke vores mål at nå en fuldstændig forståelse, men ved hjælp af dialog og interviews, ønsker vi at nå en fælles forståelseshorisont, der indenfor hermeneutikken kaldes horisontsammensmeltning (Birkler 2005:57-59).

For at forstå helheden må man se på de enkelte dele, og omvendt må man, for at kunne forstå de enkelte dele, kende til helheden. Denne proces kan gentages mange gange og bliver i princippet aldrig afsluttet (Gilje & Grimen 2002:180).

Formålet med den hermeneutiske fortolkning er at nå frem til en gyldig forståelse af SSP-medarbejdernes erfaringer med forældreinddragelse, i deres kontekst, ud fra interviews. Det betyder i praksis, at der gennem en proces afvejes og diskuteres, hvad der er meningsfuld og gyldig viden i konteksten. Hermeneutikken er en forestilling, der er baseret på meningsfortolkning af det udvalgte empiri og tager udgangspunkt i, at der er en mening med

alt. Den menneskelige handling kan kun forstås ved at gå bag handlingen, som sker ud fra intentioner og derved søges en forståelse af den menneskelige adfærd/erfaring.

Problemformuleringens ordlyd fordrer en dybere forståelse af og indsigt i de formulerede elementer, og lægger sig, som illustreret, op ad et hermeneutisk videnskabssyn.

Det er vores mål i projektet, at vi vil nå til en forståelse af helheden omkring indsatsen, hvad angår de etniske unge, hvilket vi vil gøre ved at undersøge de enkelte dele. Vi vil f.eks. undersøge SSP-medarbejdernes syn på forældreinddragelsen og erfaringer fra andre tiltag omkring forældreinddragelse i tværfaglige indsatser overfor de etniske unge. Først når vi når en forståelse af helheden omkring SSP's virke, de unge og deres familie, vil det være muligt at effektivisere og målrette indsatsen, i de enkelte dele og dermed, forbedre den helhedsorienterede indsats, så integrationen af de unge forbedres.

I hermeneutikken ses den viden, der i et projekt som dette, kan opnås om verden, altid som en fortolket viden ud fra den enkeltes persons forståelse og baggrund (Bitch & Fuglsang 2004:93). Heri gør det sig gældende, at der til enhver tid udelukkende kan skabes en forståelse og viderefortolkning af SSP-medarbejdernes erfaringer med forældreinddragelse ud fra en allerede tilstedeværende forståelse. I projektdesignet afspejles, qua den hermeneutiske tilgang, at konklusionerne er genereret igennem en erkendelsesspiral på baggrund af analyse og fortolkning.

Det antages således i projektet, at det ontologisk ikke er muligt at adskille verden i enkelte dele og formulere lovmæssigheder, men at konteksten med sit givne særpræg derimod må analyseres. Epistemologisk gør vi gældende, at fortolkning altid er afhængig af den, der fortolker; at vi ikke kan fortolke uafhængigt af gruppens forforståelse, forventninger og kontekst, hvorfor vi finder det relevant at redegøre for gruppens forforståelse.

Forforståelse:

Igennem projektet vil vi bevidst arbejde med vores forforståelse og vil derfor løbende sætte den i spil og udfordre den undervejs.

Vores forforståelse afspejler en antagelse om, at forældreinddragelsen ikke finder sted i det omfang, som det er hensigtsmæssigt. Det er vores faglige og menneskelige forståelse, at de nære voksne er de centrale aktører i opgave løsningen. De nære voksne er forældrene, og de

professionelle er f.eks. lærere og pædagoger, som den unge møder i det lokalmiljø, hvor den unge lever sit liv. Hvor forældrene ikke i tilstrækkeligt omfang kan påtage sig ansvaret for den unge, kan det være netværksfamilier, gadeplansmedarbejdere, nærpoltibetjente mm. omkring den unge, der kan udgøre en vigtig ressource og forudsætning for opgaveløsningen. Vi ser forældrene, som en medvirkende ressource til at lokalisere problemet og som en ressource til at føre handlingsplaner ud i livet. Desuden ser vi de nære fagpersoner som betydningsfulde i relation til den unge med behov for særlig støtte og hensyntagen. Vi ser socialrådgiveren som sekundær for denne opgaveforståelse, men betydningsfuld i relationen til at understøtte de nære fagpersoner i deres opgaveløsning og i forhold til forældrenes og netværkets aktive medvirken.

Antagelsen om manglende forældreinddragelse bygger vi på vores personlige erfaringer, men også på de professionelle erfaringer, som vi har fået igennem studiet, herunder forelæsninger og uddannelsespraktik, men også studiejobs eller andre erhvervsrelaterede erfaringer. Igennem studiet har vi lært vigtigheden af at arbejde helhedsorienteret, så vi i vores profession ikke arbejder med problemerne isoleret, men i overensstemmelse med de ressourcer og behov den enkelte har. Der er flere faktorer af samfundsmæssig, familiemæssig og sociale karakter, der kan indvirke på den enkeltes problemer og dermed også på løsninger. Vi mener derfor ikke, at man bør arbejde med de unges problemer uden at inddrage forældrene. Dette gælder både i diskussions, beslutnings og handlingsprocessen. Slutteligt er det vores antagelse, at i SSP-sammenhænge, bør den primære kontakt til forældrene ligge hos socialrådgiveren.

Vores forforståelse bliver synliggjort ved udarbejdelsen af projektets problemformulering samt de tre underbyggende arbejdsspørgsmål. I problemformuleringens ordlyd ligger implicit en del af vores forforståelse, nemlig antagelsen om, at der er et reelt behov for at målrette socialrådgiverens arbejde med forældreinddragelse i SSP-regi. Arbejdsspørgsmålene afspejler på samme måde tre af forforståelsens elementer. I første spørgsmål, ønsker vi vores forforståelse vedr. væsentligheden af forældreinddragelse udfordret og argumenteret for. Det andet spørgsmål, skal efterprøve vores antagelse om, at der findes en række væsentlige barrierer, også i SSP-regi, der begrænser omfanget af forældreinddragelsen. Endeligt har det tredje spørgsmål et fremtidsigte og en udviklingsmulighed indlagt. Spørgsmålene, der er funderet på vores forforståelse understreger, at socialrådgiveren skal være sin professionsrolle

mere bevidst. Samtlige spørgsmål har ligeledes dannet afsættet for interviewguiden, der således også er præget af forforståelsen.

Som udtrykt er det vores antagelse og dermed også målet med projektet, at det er muligt at gøre bedre, til gavn for de unge og dermed også for samfundet på sigt.

Vi vil i det efterfølgende afsnit skitsere det underbyggende materiale, vi indledningsvis har valgt i projektet. Endvidere beskrives der kort, hvordan gruppens forforståelse er forsøgt udfordret undervejs. For en uddybning af vores forforståelse, se metodeafsnittet.

Valg af underbyggende og faktuel empiri:

For at belyse vores problemformulering og udfordre vores forforståelse, har vi valgt at tage udgangspunkt i empirisk materiale om Aalborg Øst. Vi ønskede indsigt i de aktuelle erfaringer, der her er erhvervet fra arbejdet med etniske unge i kvarterløftprojektet ”9220 Aalborg Øst”, samt den umiddelbare succes projektet har opnået med at holde de unge ude af kriminalitet¹². Projekt ”9220 Aalborg Øst” er et boligsocialt projekt, finansieret af Landsbyggefonden. Boligforeningerne Himmerland, Vanggården, Fjordblink, Lejerbo samt Aalborg Kommune, har i samarbejde udarbejdet en helhedsplan for området ”Integration og beskæftigelse i Aalborg Øst”. Helhedsplanens indsatsområder er; en fremskudt indsats for job og uddannelse, en boligsocial og integrationsmæssig indsats og en familieorienteret indsats. Kommunen og boligforeningernes vision for området er; at bydelen Aalborg Øst, med udgangspunkt i de nævnte afdelinger både udadtil og indadtil opfattes og betegnes som et godt sted at bo, at beboerne i de nævnte afdelinger, er velintegrerede i det danske samfund gennem job, uddannelse og fritidsaktiviteter, at helhedsplanen har en positiv og afsmittende virkning på udviklingen af bydelen som helhed, og at visionen er blevet til virkelighed senest 10 år fra tidspunktet for igangsætningen af indsatsen.¹³

Selve området er valgt med afsæt i projektets målgruppe etniske forældre og etniske unge med kriminel adfærd. Det beskrevne område har en overrepræsentation af etniske minoriteter, det er et socialt udsat område med kriminel aktivitet blandt unge. Området er et primært indsatsområde for arbejdsopgaver inden for SSP-regi. Endvidere er der i området iværksat mange tiltag, der arbejder målrettet med integration.

¹² <http://www.pressport.dk/read/pressrelease/aarets-kriminalpraeventive-pris-paa-50-000-kr-til-aalborg-Socialraadgiver-Nuuradiin-S-Hussein-og-politiassistent-H-P-Olsen-5121.aspx>

¹³ Helhedsplan 2007, Integration og Beskæftigelse i Aalborg Øst

Som ovenstående afspejler, tager vores viden udgangspunkt i helhedsplanen, ”Integration, og Beskæftigelse” i Aalborg Øst, udarbejdet af Himmerland, Fjordblink, Vanggården, Lejerbo og Aalborg Kommune. 2007. Vores baggrundsviden er yderligere suppleret med andet relevant skriftligt materiale. Her kan nævnes programbestyrelsens rapport ”kommunernes indsats i udsatte boligområder – erfaringer fra 24 kommuner”¹⁴, artikler samt rapporter fra andre sociale bolig projekter mv. Dette materiale er valgt, fordi det beskæftiger sig med socialt udsatte boligområder, der netop er undersøgelsesfeltet for dette projekt.

Vi er klar over, at der flere steder i Aalborg er kommet en ny organisationsform under navnet Trivselsforum, hvori SSP indgår. Vi afgrænser os fra at beskæftige os med dette, da forummet er i opstartsfasen, og man endnu ingen erfaringer har med den nye arbejdsform.

Som udtrykt ligger der i vores forforståelse en antagelse om, at forældreinddragelse er et fundamentalt element i integration af etniske unge, herunder forebyggelse af de unges kriminalitet. Vi har derfor valgt at foretage et ekspertinterview med en af ildsjælene bag projektet med henblik på at få kendskab til praksis og personens konkrete erfaringer med arbejdet med etniske unge. Vi ønskede herved, at udfordre vores forforståelse og anvende interviewet som dokumentation for problemstillingen.

Efterfølgende beskrives den overordnede metodiske tilgang, som vi vil anvende til at undersøge vores problemformulering.

Overordnet metodisk tilgang

Nærværende projektet er inddelt i to dele, som fra begyndelsen vedrører en empirisk og dokumenterende del. Slutteligt findes en teoretisk og analyserende del.

Den empiriske del indeholder to former for empiri – en tilvirket og en indsamlet. I den tilvirkede del af empirien, er der udvalgt tre områder, som allerede har draget erfaringer med inddragelse af forældre med anden etnisk baggrund. Erfaringsområderne vedrørende anbringelse, skole og foreningsliv. Områderne er valgt, fordi vi ønsker forskellige fagpersoners erfaringer med forældreinddragelse. Der må gerne være tale om en længerevarende faktisk erfaring med forældreinddragelse, der pointerer væsentligheden af dette, hvis en form for succes omkring en unge skal opnås. Skoleområdet er således valgt

¹⁴ www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/EBD34E0B-FE7C-49D9-9AAB-5DF6A4E5DE0F/0/kommunernes_indsats_boligomraader.pdf

fordi, at skolen indgår som en del af SSP-samarbejdet, og fordi skolen er de unges arena for sekundær socialisering. Det er også her drop-out problematikkerne ses, som indvirker på de unges kriminelle adfærd. Ved fravær i skolen forøges de unges fritid, og bliver mere flydende. Vi har valgt også at inddrage foreningslivets erfaringer med forældreinddragelse, der har til hensigt at fremme sunde og sociale fritidsinteresser. Erfaringerne fra anbringelsesområdet er medtaget, fordi en anbringelse kan være den yderste konsekvens, hvis det ikke er lykkedes at holde de unge ude af kriminalitet og fordi der på dette område, modsat de andre, er lovkrav om forældreinddragelse. Vi har valgt områderne, fordi de hver især afspejler sammenhænge, hvori forældrene kan/skal inddrages med et forebyggende sigte. Denne empiriske del er med til at dokumentere vores problemfelt samtidig med, at erfaringerne også skal ligge til grund for projektets udviklingsperspektiv.

Vi har med projektet forsøgt at bevæge os på de tre niveauer: individ, samfund og gruppe, dog i varierende grad. Samfundsniveauet er forsøgt betragtet ud fra de etniske forældres betingelser i det danske samfund, ligesom vi let berører integrationen.

Individniveauet er belyst i forhold til socialrådgiveren, idet vi i vores problemformulering har fokus på, hvordan hun kan målrette sin indsats.

Endelig er gruppeniveauet anskuet ved at se på SSP's organisering.

I projektets empiriske del, forsøges der gennem interviews, at afdække de metoder, erfaringer og sammenhænge, der anvendes i det praktiske arbejde med de etniske unge og deres forældre. Endvidere ønsker vi gennem interviewene, at få en større og mere nuanceret forståelse af problemformuleringen. For at undersøge vores problemformulering, har vi valgt en kvalitativ (Riis 2005:149) og systematisk metode. Den kvalitative metodologi vægter beskrivelse og forståelse af relationer, nøglepersoner¹⁵ imellem, med hovedvægt på en kombination af forståelses- og fortolkningsaspektet.

Metoden tilsigter ikke generelle teorier, men søger en konstruktion af mønstre, der kan forklare det fænomen, forældreinddragelse, som vi undersøger og fortolker, med henblik på et fremtidigt forbedringssigte. Nærværende projekt er således opbygget efter en induktiv metode, hvor udgangspunktet tages i empirien, herunder de enkelte fagpersoners erfaringer.

¹⁵ Med nøglepersoner menes der forældre og socialrådgivere / fagpersoner i SSP.

Interviewene er semi-strukturerede¹⁶ og af en varighed på ca. 30 minutter og er foretaget med udgangspunkt i en interviewguide (se bilag). Metodetilgangen indebærer, at interviewene er kontrollerede i på forhånd selekterede temaer, dog samtidig med åbenhed overfor informanternes bud på væsentlige erfaringer og centrale fokus punkter (Riis 2005:106). Interviewene giver et subjektivt billede af informanternes faktiske erfaringer, samt en systematisk fremstilling af deres aktuelle referenceramme, erfaringer og vurderinger.

Metoden er valgt ud fra en række etiske afvejsninger, herunder ønsket om kvalitative interviews, baseret på en god dialog. Spørgsmålene er få og åbne, så vi ved at interviewer, får mulighed for at tage afsæt i informanternes svar, og spørge mere ind til disse. Den fortællende interviewform er også valgt ud fra den antagelse, at fremgangsmåden bidrager til, at informanterne i større omfang, oplever interviewet som anerkendende. Vi kan herved bedre dele de praktiske erfaringer de har, om samarbejdet med etniske forældre. Vi har forud for interviewene, reflekteret over rækkefølgen i interviewguiden, med det formål at opnå en fortrolig atmosfære og få informanten til at åbne sig mere (Thagaard 2004:97).

Den hermeneutiske tilgang er valgt, da vi ønsker at arbejde bevidst med vores forforståelse. Vi ønsker at forstå og fortolke de informationer, vi finder frem til. I tråd med denne tilgang, giver fremgangsmåden os bedre forudsætninger for at få indblik i, samt efterfølgende at forstå, fagpersonernes refleksioner over egne arbejdsmetoder og erfaringer. For at opnå den ønskede indsigt og så stor gyldighed som muligt, har vi valgt informanterne ud fra følgende betragtninger.

Valg af informanter:

Med afsæt i ovenstående metodologi, er det empiriske materiale i projektets 1. del, funderet på interviews med tre fagpersoner, relateret til SSP-samarbejdet i Aalborg Øst. Vi har valgt at interviewe personer, der alle har erfaring med SSP-samarbejde og forældreinddragelse. Det er personer, der i arbejdsregi, har kontakt til og forpligtigelser overfor de etniske unge og deres forældre i Aalborg Øst.

Vi har valgt personer med forskellig faglig baggrund, ud fra den betragtning, at forskellige professioner, har differentierede holdninger til og erfaringer med forældreinddragelse.

¹⁶ <http://www.strategylab.dk/openscience/tools/kognitionsmetoder/semistrukturerede-interview/>

Informanterne er desuden valgt ud fra, at de alle kan betragtes, som nære fagpersoner med relation til opgaveløsning omkring de etniske unge og deres forældre. Informantgruppen er nuanceret ved valget af en nærpolitibetjent, ansat i Aalborg Øst.

Den primære overvejelse for valg af betjenten er, at denne har daglig kontakt til de etniske unge, hvis adfærd er af bekymrende karakter. Betjentens arbejde har et kriminelt præventivt sigte, og som autoritetsperson kan han bidrage med erfaringer i forhold til samarbejdet med de etniske forældre. Vi har endvidere valgt en SSP-lærer, der dagligt arbejder med børn med sociale problemstillinger. Læreren er repræsenteret ved SSP-møderne, og har stor erfaring med deltagelse i og inddragelse af forældrene i skole-hjem sammenhæng. Skolen er ofte ansvarlig for at indkalde til SSP-møder, og vi mener, at denne person kan bidrage med de overordnede refleksioner, der er omkring det, at igangsætte forældreinddragelse. Endelig har vi valgt en socialrådgiver som informant, for at få vinklen på vores egen profession og denne persons overvejelser i forbindelse med forældreinddragelse. Det skal nævnes, at det var vores hensigt at interviewe endnu en rådgiver, men dette var ikke muligt pga. sygdom og manglende ressourcer.

Den empiri vi får samlet gennem interviews, skal efterfølgende fortolkes og analyseres teoretisk. Dette sker med henblik på at give en særlig indsigt i arbejdet med forældreinddragelse. Nedenstående præsenteres de valgte teorier, der danner grundlaget for analysen.

Valg af teori:

Teoriene er valgt med afsæt i ordlyden af problemformuleringen, vores forforståelse, de underliggende arbejdsspørgsmål samt den indsamlede empiri. Teoriene er også valgt med afsæt i interviewguidens overordnede temaer, der netop relaterer sig til de teoretiske forståelsesrammer, vi har valgt i projektets anden del. Teorivalget er funderet i problemformulerings nøgleord; integration, øget forældreinddragelse og målrettethed.

Indledningsvis anvendes Giddens teori om senmodernitet (Giddens 1996), for at udvide forståelseshorisonten af projektets problemformulering samt for at tydeliggøre, hvilke barrierer, der findes, når vi taler integration i det danske samfund, når også kulturforskelle tages i betragtning. Teorien kan bidrage med en forståelse af individets rolle og betingelser i det senmoderne samfund. Vi har valgt denne teori, fordi vi mener, at det er en vigtig del af

helhedssynet at orientere sig på samfundsniveau. Vi har endvidere valgt at anvende Giddens for at prøve at forstå, hvordan mennesker er stillet, i det han betegner som det senmoderne samfund. Vi mener, at Giddens vil være god til at forklare, hvordan det er at komme fra en baggrund, der netop er meget traditionsbundet, og skal klare de krav dette samfund stiller. I kraft af, at projektets problemformulering retter sig imod målgruppen forældre og unge med anden etnisk baggrund, finder vi det relevant at supplere Giddens teori med inddragelse af en kulturteori, der belyser problemerne på individniveau. Vi har valgt at inddrage Marianne Skytte (Skytte 1997), som teoretisk referenceramme til at belyse de forskelle, barrierer og udfordringer socialrådgiveren og andre aktører står overfor i arbejdet med etniske minoriteter. Vi har valgt at anvende kulturforklaringsmodellen, som et redskab til at opnå forståelse for og indsigt i de kulturforskelle, der er mellem borger og socialrådgiver og se på, hvilken indflydelse det har på forældreinddragelsen.

Problemformuleringens nøgleord retter sig mod socialrådgiverens arbejdsfunktion og de fire fællesmetodiske principper, der er central i socialrådgiverens virke. De fire fællesmetodiske principper, der består af helhedssyn, etik, kommunikation og systematisk sagsarbejde (Hillgaard & Keiser 1979:53), vil vi anvende i vores beskrivelse af, hvordan socialrådgiveren kan målrette sit arbejde med forældreinddragelse i SSP-regi samt, hvilke elementer, der er relevante at være specielt opmærksom på. Et af principperne omhandler kommunikation og med udgangspunkt heri, har vi valgt Honneths teori om anerkendelse, der er centralt og væsentligt supplement til kommunikationen med etniske forældre. Ved anvendelse af Honneths anerkendelsesteori (Honneth 2003), åbnes for muligheden for at få indsigt i, hvorvidt forældrene mødes med anerkendelse, respekt og forståelse i de forskellige sfærer. En vigtig dimension er den retlige anerkendelse, når vi taler om socialt arbejde. Arbejdet har bl.a. til hensigt at sørge for, at individet får mulighed for at modtage de rettigheder og udføre de pligter, som er gældende for samtlige af samfundets borgere. Derfor finder vi det interessant at inddrage Honneths teori, da denne kan bidrage til en dybere indsigt i, hvilke erfaringer respondenterne har med anerkendelse og krænkelse, på bl.a. det retlige område.

Det ovenfor fremstillede empiri og teori lægger til grund for projektets analyse og konklusion. Næstfølgende skildres, hvordan analysen efterfølgende udarbejdes i 2. del.

Analysemetode for projektets 2.del

Den indsamlede empiri skal tilsammen danne grundlag for projektets analyserende del. Empiriens temaer analyseres udvidende gennem teoretiske forståelsesrammer og begreber, med henblik på besvarelse af projektets problemformulering og de tilknyttede arbejdsspørgsmål.

De analyser og vurderinger, der optræder i anden del af projektet, er baseret på en bearbejdning af fagpersonernes kvalitative udsagn. Denne del har til hensigt at skabe en udvidet forståelse af, hvordan socialrådgiveren i SSP-sammenhænge, kan målrette forældreinddragelsen, når den opnåede viden, bliver sat ind i de tre konkrete teoretiske forståelsesrammer. Den afsluttende konklusion har til hensigt at vurdere, om SSP-samarbejdet involverer forældrene i det omfang, vi finder hensigtsmæssigt.

Teorier anvendes til at få kortlagt, hvilke begreber, der arbejdes med i praksis og hvilke, der ifølge teoriernes terminologi, er mangelfulde/fraværende. Når informanternes handlinger og holdninger er analyseret og forstået gennem teoriernes begreber, vil vi efterfølgende tage de tidligere erfaringer i anvendelse, for at kunne pege på fremtidige udviklingsmuligheder. Projektets endelige konklusion skal indeholde refleksioner over, de erfaringer man hidtil har gjort og over den måde, hvorpå man inddrager forældrene, og hvordan socialrådgiveren kan målrette indsatsen for forældreinddragelse.

I det kommende afsnit bringes en beskrivelse af Aalborg Øst, for at give læseren et indtryk af, hvad det er for en bydel, vi har valgt som undersøgelsesfelt.

Faktuel viden

Områdebeskrivelse af Aalborg Øst:

Aalborg Øst blev planlagt og grundlagt i midten af 60'erne, da man ønskede, at give borgerne en mulighed for at flytte fra små 2-værelses lejligheder, til store og lyse lejligheder i grønne områder. Området består primært af almennyttigt boligbyggeri i to etager.

De almennyttige boliger udgør i dag 66 % af bebyggelsen, og der er 15.000 indbyggere.

Parcelhusene og tre kollegier udgør resten af bebyggelsen. Konstruktionen har betydet, at der er store friarealer mellem de enkelte boligafdelinger. Aalborg Øst har et rigt foreningsliv, med ca. 70 registrerede foreninger. Dette være sig forskellige idrætsklubber, spejderforeninger og pensionistklubber, der tilsammen bidrager til at give bydelen identitet.

Desuden finder man 15 daginstitutioner, tre skoler med tilhørende SFO'er samt tre fritids og ungdomsklubber. I området findes også plejehjem med tilknyttede ældreboliger, samt beskyttede boliger til fysisk og psykisk handikappede.

Endvidere findes to dagstøttecentre for sindslidende. I tilknytning til to af områdets skoler er der idrætshaller, som anvendes af det lokale idrætsliv udenfor skoletiden.

Udover det lokale bibliotek rummer bydelen også et kulturhus, kaldet Trekanten. I Trekanten findes motionscenter, forskellige værksteder, mødelokaler og en sal med plads til 200 personer. Her arrangeres udstillinger, koncerter og foredrag, samt andre kulturelle aktiviteter, ligesom det er hjemsted for mange af områdets foreninger. Flere af boligforeningerne, har desuden fælleshuse i tilknytning til de enkelte afdelinger. Aalborg Universitet byder også på mange faciliteter, der efter aftale kan anvendes af områdets beboere.¹⁷

I området er der meget få beboere over 65 år. (5-12 % mod 18 % generelt i almene boliger).

Der er en overvægt af unge under 18 år, (op til 51 % mod 20 % generelt i almene boliger).

Der er mange børn, der bor i eneforsørger familier. (ca. 40-50 %). Mange af disse børn har anden etnisk baggrund end dansk. (ca. 40 % af alle beboere under 18 år) Stor etnisk

mangfoldighed. (27 % indvandrere / efterkommere imod 15 % generelt i almene boliger). Der er endvidere stor beboerudskiftning, da der er en årlig fraflytning på 20-35 % af beboerne.

Halvdelen af beboerne er pensionister eller førtidspensionister (mod 1/6 del generelt i Aalborg Kommune). Desuden er mange af beboerne arbejdsledige eller på anden måde udenfor

¹⁷ www.kvarterloeft.dk/omraaderne/aalborg/beskrivelse/main.htm

erhverv og uddannelse, idet det drejer sig om ca. 25 % af beboerne på 15 år og derover. (op mod 44 % i enkelte afdelinger)

Siden 1997 har Aalborg Øst været omfattet af kvarterløft, hvor flere projekter, både små og store, har kørt sideløbende. Man har i området ønsket at forbedre de grønne områder og trafikale, miljømæssige, kulturelle og erhvervsmæssige forhold.

Målene for den igangværende helhedsplan, er bl.a. at se på arbejdsløshedsproblematikken. Mange af beboerne, herunder især etniske, er på ydelser som starthjælp, kontanthjælp og integrationsydelse. Målet er at få disse integreret på det etablerede arbejdsmarked eller i uddannelse. Også de etniske unge er der stor fokus på i helhedsplanen. Man har ansat en gademedarbejder, der har til formål at forebygge de unges kriminalitet og hærværk. Dette ønsker man at sikre gennem fritidsjobformidling, hvor de unge skal tilbydes job efter skoletid. Der er erfaringer med, at de etniske unge mangler det netværk, der skal til for at komme i betragtning til fritidsjob. Endvidere ønsker man at forbedre og udbygge foreningslivet i området, så flere etniske unge, får lyst til at deltage. Målet er her at inddrage de etniske forældre, for at sikre opbakning hjemmefra.¹⁸

I lighed med andre skoledistrikter i Aalborg Kommune, er der i Aalborg Øst også tilknyttet SSP-samarbejde til områdets skoler. En af samarbejdspartnerne i dette SSP-samarbejde er nærbetjenten, der er i daglig kontakt med de unge i området. Én af fordelene ved SSP-samarbejdet er, at politi, kommune og skole får kendskab til hinanden og hinandens arbejdsområder og derfor hurtigt kan reagere, når der sker noget.

*”For eksempel var SSP-udvalget, i samarbejde med områdets forældre, meget hurtige til at reagere sidste år, hvor der var problemer med knallertræs på stisystemerne i Aalborg Øst”.*¹⁹

Idet SSP-samarbejdet er en central del af vores projekt, vil vi i det følgende redegøre for, hvad, der er væsentligt, når vi taler om SSP-samarbejde. Vi ønsker hermed at redegøre for, hvilke forskellige lovkrav, der er tale om og hvad det overordnede mål er for samarbejdet.

¹⁸ Helhedsplan 2007, Integration og beskæftigelse i Aalborg Øst

¹⁹ ANSVAR. Nr. 1. Et debat og holdningsmagasin til forældre i Aalborg.

Beskrivelse af SSP:

For at få indblik i det lovmæssige og overordnede forhold, har vi søgt oplysningerne i dette afsnit, hos det kriminalpræventive råd.

Skolesystemet, det sociale system og politiet er alle, direkte via lovgivningen, forpligtet til at udføre kriminalpræventivt arbejde. Samtidig har netop disse tre organisationer indgående kendskab og tæt kontakt til børn og unge i lokalsamfundet. I folkeskoleloven er skolens forpligtelse, i forhold til kriminalpræventivt arbejde, ikke direkte udtrykt. Der findes dog en formålsparagraf, der siger, at den enkelte elev skal opnå en alsidig personlig udvikling. Eleven skal have kendskab til egne muligheder og danne sig en baggrund for at tage stilling og handle.

Det sociale system er i henhold til lov om social service (§§ 4 og 6) forpligtet til at føre tilsyn med de forhold som børn og unge lever under. Kommunen bør så tidligt som muligt få kendskab til tilfælde, hvor der er behov for særlig støtte til et barn eller en ung under 18 år. (§ 33).

Politiets forpligtelse på dette område, fremgår direkte af retsplejelovens § 108, hvor det fremgår, at politiet skal foretage sig det fornødne i forhold til at forhindre forbrydelser.

I 1996 beskrev SSP-udvalget, under Det Kriminalpræventive Råd, målsætningen for SSP samarbejdet på følgende måde:

Den egentlige målsætning for SSP-samarbejdet er at opbygge et lokalt netværk, der har kriminalpræventiv indvirkning på børn og unges dagligdag.

I forhold til SSP-samarbejde er der ingen lovgivning som sådan, der kræver, at forældrene inddrages, hvis der er problemer med deres børn.

Kriminalpræventivt arbejde bør organiseres på tre niveauer:

- Ledelsesniveauet
- Det koordinerende niveau
- Det udførende niveau.

Ledelsesniveauet

På ledelsesniveauet er opgaven at etablere de overordnede rammer for kommunens samlede kriminalpræventive indsats og sørge for, at mulighederne for at udfylde disse rammer er til stede. Man bør således udarbejde en fælles lokal målsætning for SSP-samarbejdet og afsætte de nødvendige resurser, hvad angår økonomi og personale. Ledelsesniveauet skal have det

samlede overblik over kriminalitetsudviklingen inden for kommunen, samt over den kriminalpræventive indsats. Derfor er det nødvendigt, at der sikres effektive kommunikationslinjer inden for organisationen. En god måde at sikre kommunikationen på, er at ansætte en SSP-konsulent, der er ansvarlig for kommunikationen.

Det koordinerende niveau

På det koordinerende niveau er hovedopgaven at etablere det kriminalpræventive arbejde, ud fra målsætningen og de afsatte resurser. En vigtig opgave for det koordinerende niveau er indsamling af oplysninger om kriminalitetsudviklingen i de enkelte lokalområder, samt generelle oplysninger om børn og unges forhold i kommunen. Der tænkes her blandt andet på unges brug af alkohol og narkotika, samt på de fritidstilbud og aktiviteter, der findes for børn og unge. Det koordinerende niveau bør også indsamle erfaringer fra kriminalpræventive indsatser i andre kommuner. Endelig ligger der en vigtig opgave i at formidle oplysningerne til hele organisationen, herunder SSP-udvalget, så der kan ske en løbende justering, i forhold til målsætningen.

Det udførende niveau

Det udførende niveau omfatter det konkrete kriminalpræventive arbejde. Det er på dette niveau, at den daglige kontakt med de unge og deres forældre finder sted. Denne kontakt findes i forskellige sammenhænge, lige fra idrætsforeninger til socialforvaltninger, skoler, boligområder o.l. Derfor kan man heller ikke i alle sammenhænge, give faste retningslinjer for, hvordan det præventive arbejde skal udføres, da det vil afhænge af den konkrete situation. Det er vigtigt, at der på det udførende niveau, sker en inddragelse af relevante personer og institutioner, der lokalt arbejder med præventivt arbejde, i forhold til børn og unge.

Målsætning og handlingsplan

Ved hjælp af lokale undersøgelser og indsamling af viden fra relevante personer, bør man skaffe sig et overblik over børn og unges livsstil og levevilkår i kommunen. Dette bør herefter danne grundlag for en målsætning og handlingsplan, for det kriminalpræventive arbejde. Dette for at sikre sig, at man er klar over, hvilke faktorer, der har en indflydelse og hvilke resultater, man kan forvente af indsatsen. Eksempler på bestemmende faktorer findes i familien, skolen, fritidstilbuddene og nærmiljøet.

Det tværfaglige samarbejde

Selvom et tværfagligt samarbejde er meget nødvendigt i indsatsen, har det også vist sig, at det har været meget vanskeligt, at få det til at fungere i praksis. Før man som enkeltperson eller organisation indgår i et tværfagligt samarbejde, må man gøre sig klart, hvilke muligheder og kompetencer, man råder over, når vi taler om det forebyggende område. Man bør også være meget opmærksom på, at man skal have en klar opfattelse af de andre samarbejdspartneres muligheder og begrænsninger, i forhold til indsatsen. En anden udfordring i det tværfaglige samarbejde er manglende fælles problemforståelse. Når deltagerne kommer fra hver sin organisation, med hver sin faglige kultur og indfaldsvinkel til opgaven, kan det til tider være en forhindring. Derfor bør der etableres en fælles referenceramme, så man er enige i, hvilke forhold, der kan påvirke børn og unge kriminalpræventivt, inden man begynder at definere fælles problemer. Det er dog vigtigt at fastslå, at ikke enhver kriminalpræventiv indsats, nødvendigvis skal være tværfaglig. Der skal fortsat være mulighed for at arbejde med forebyggelse, i de enkelte organisationer uden, at det skal konfirmeres i et tværfagligt forum.

I forhold til handlingsplaner og målsætninger kan der udvælges et tema. Dette tema kunne som nedenstående eksempel, handle om etniske eller andengenerations-indvandrere.

Tema: Andengenerations-indvandrere

Man gør sig nogle tanker om baggrunden. F.eks. at kriminaliteten for danske børn er faldende, mens den stiger for 2. generations indvandrernes vedkommende. Kriminaliteten er høj og nødvendiggør en kriminalpræventiv indsats. Herefter gøres der tanker omkring den specifikke indsats, samt hvilke overvejelser der ligger bag. Man kan f.eks. beslutte, at man vil køre et kriminalpræventivt undervisningsforløb i modtagelsesklasserne. Denne indsats kan imidlertid ikke stå alene, det er nemlig meget vigtigt at give forældrene samme holdninger og viden, som deres børn, for at undgå konflikter imellem parterne. Indholdet i et forløb for forældrene kunne f.eks. være, skrevne og uskrevne regler i Danmark, en understregning af, at børn og unge ikke bør vælge en kriminel løbebane, oplysninger om handlemuligheder så kriminaliteten undgås, oplysning om vigtigheden af skolegang, at de bør støtte den unge i dette og at medvirke til, at de unge får et godt fritidsliv.

Dette er blot et eksempel, der kunne være andre relevante temaer, f.eks. alkohol og stofmisbrug.²⁰

²⁰ www.crimprev.dk/sw226.asp

I dette afsnit tager vi elementer op, der knytter sig til den danske lovgivning og den formelle opfattelse af, hvad forældreansvar er og hvilken betydning ansvaret har.

Forældres formelle ansvar jvf. dansk lovgivning

Det er en grundlæggende organisering i det danske samfund, at hovedansvaret for den unge ligger hos forældrene og den unge vil altid være afhængig af forældrenes ansvarsforvaltning – magt og afmagt. Organiseringen er formelt reguleret gennem forældreansvarsloven²¹ (FAL) og betydningen af forældrenes formelle ansvar, er formuleret i generelle termer: at tage hensyn til ”barnets tarv”, at drage ”omsorg for barnet”, at træffe afgørelse om ”dets personlige forhold, ud fra barnets interesse og behov”. Forældrene vil, frem til barnets 18. år og i praksis ofte længere, have ansvar for den unges livssituation og delvist også for dets handlinger. Forældreansvarsloven kan ligeledes ses som en lov om rettigheder for biologiske forældre. Forældrenes tilknytning til den unge, og den medfølgende følelse af ret til barnet, er et afgørende udgangspunkt for, at forældrene påtager sig forældreansvaret. Dette biologiske forældreretsprincip kan først tilsidesættes, når der er et åbenbart svigt i forældrenes ressourcer. (Reidun & Haldor 2004:96).

At have forældreansvar betyder at have et udeleligt ansvar for den unge som helhed, hvilket indebærer mange udfordringer.

Centralt står derfor også de psykologiske aspekter, der binder forældrene til en ansvarsposition i forhold til den unge. For den unge, er det vigtigt at have adgang til udviklingsstøtte fra nære, stabile og kompetente voksne – forældre (Reidun & Haldor 2004:69). Det forudsætter, at forældrene tager aktivt del i den unges dagligdag og agerer opmærksomt, forpligtende og alderssvarende, på dets behov for omsorg og støtte.

Vi ønsker med projektet at se på socialrådgiverens muligheder for at målrette forældreinddragelsen. For at forstå dette, kan vi ikke nøjes med, at se isoleret på de etniske forældre, vi er samtidigt nødt til at forstå de faglige rammer, en socialrådgiver arbejder i, og hvilke kompetencer denne er i besiddelse af. Vi har derfor valgt at medtage et afsnit, der omhandler socialrådgiverens professionsrolle, livsformsanalyse og de fire fællesmetodiske principper, som er en væsentlig del af socialrådgiverens uddannelse.

²¹ <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=32014>

Tilvirket empiri

Socialrådgiverens professionsrolle:

En profession er et erhverv, som karakteriseres ved, at udøvelsen baseres på teoretisk videnskabelig kundskab.²² Socialrådgiverprofessionen kendetegnes som en semiprofession, da teorigrundlaget er en blanding af professioner. Erhvervet varetager en socialt nyttig funktion, med fag-etiske regler herfor. Kompetencen er veldokumenteret via eksaminer, og udøverne er typisk medlemmer af en faglig forening, der varetager erhvervets stilling i samfundet og stiller krav om kvalitet i udøvelsen (Jespersen 2007:19).

Professionens fundament består af et værdigrundlag, der bygger på grundloven, menneskerettigheder og demokrati. Fundamentet består endvidere af et menneskesyn, hvor respekt for den enkelte, alle menneskers ligeværd og retten til selvbestemmelse er centralt. Mennesket antages at være et aktivt handlende væsen, der skal have indflydelse på, træffe beslutninger om, og have ansvar for og magt over egne problemer og løsningerne af dem.

Socialrådgiverens professionsrolle omfatter det, at have overblik over den enkelte sag, sin sagsstamme, lovgivningen, formelle krav til sagsbehandlingen, den enkelte borgersamtale og de mekanismer, der indgår heri. Hertil et overblik over problemstillinger og handlemuligheder, i den enkelte sag.

De fire fællesmetodiske principper

Socialrådgiver fagets grundpille består af fire vigtige fælleselementer, bestående af helhedssyn, etik, kommunikation og systematisk sagsarbejde.

Helhedssynet:

Helhedssynet er bl.a. at begribe og forstå baggrunde for sammenhænge, mellem menneskers sociale problemer, ressourcer og behov. Det er vigtigt, at disse tre ord er i fokus. Set i lyset af dette, retter socialt arbejde sig mod forebyggelse og behandling af sociale problemer, Det er også væsentligt, at de sociale problemer ikke betragtes isoleret, men ses i sammenhænge med menneskers ressourcer og behov. Socialrådgiveren skal derfor være i stand til at koble problemer, ressourcer og behovsforståelse sammen, med opgaven som hjælper, rådgiver,

²² Psykologisk Pædagogisk ordbog 1997. Gyldendal

advokat og/eller igangsætter. Det vil sige sammen med sine muligheder og begrænsninger i forholdet til borgere og forholdet til det sociale system og det omgivende samfund (Guldager 2001:48).

Etik i socialt arbejde:

En af socialrådgiverens opgaver er at være resurseformidlende. Hun skal skabe valgmuligheder, som kan hjælpe den enkelte til at bevare, genvinde eller opnå magten over egen tilværelse. Hun kan ikke realisere resurserne for klienterne, men kan hjælpe dem, så de selv kan realisere dem. Socialrådgiveren bør altid være bevidst om, på hvilken måde hun forestiller sig, at de konkrete beslutninger skal være en hjælp for borgeren, til at leve et selvstændigt liv. Socialrådgiveren må overveje, hvornår den individuelle samtale og vejledning bedst fremmer den enkeltes og grupperes mulighed for at udvikle egne liv, og påvirke deres egne livsvilkår.

Socialt arbejde er baseret på værdien af ikke at diskriminere. Socialrådgiveren skal derfor undlade at forklare adfærd og hændelser alene ud fra køn, kultur, alder o.l. Socialrådgiveren skal være bevidst om individuelle forskelle og samtidig stille relevante krav til borgere, der har behov for hjælp, uanset køn, kultur alder osv. I socialt arbejde skal socialrådgiveren være bevidst om, at klienterne er de bedste kilder til forståelse af deres livshistorie og ståsted.

Socialt arbejde indebærer at løse problemer i loyalitet med borgerens interesser og i samarbejdet mellem rådgiveren og borgeren. Socialrådgiveren skal derfor arbejde på at skabe ligeværdige og respektfulde rammer for samarbejdet, så borgeren i størst muligt omfang, kan deltage i løsningen af egne problemer. Hun skal skabe et ligeværdigt forhold til borgeren.

Borgeren skal have indflydelse på at afdække sine problemer og på beslutninger om løsningsforslag. Socialrådgiveren skal lægge op til en aktiv deltagelse fra borgerens side.²³

Kommunikation:

Det er altid vigtigt at sikre sig, at borgeren er ”med”. Det vil sige, at det er godt at gentage og samle op på de aftalte ting. Rådgiveren har endvidere pligt til, jf. lovgivning, at kommunikere visse beslutninger skriftligt og med begrundelse af f.eks. afslag, ligesom borgeren altid har krav på at blive informeret om ankemuligheder. Samtalerne bør afholdes i en respektfuldt og anerkendende atmosfære, med udgangspunkt i borgerens situation (Lingås 2005). Når man skal forstå og forklare andres virkelighed, handler det meget om dialog og kommunikation,

²³ Dansk Socialrådgiverforenings etiske regelsæt

om end i bred forstand. Den magtposition, en socialrådgiver har, påvirker hans eller hendes perspektiv. Virkelighedsopfattelsen er påvirket af de briller, rådgiveren har på. Alt dette betyder noget, når en fagperson vil forsøge at leve sig ind i borgerens virkelighed. Det er vigtigt at analysere disse forhold, på en sådan måde, at vi bliver bevidste om de faldgrubber, der ligger her i.

Systematisk sagsarbejde:

I mange anvendte metoder ligger der implicit systematisk sagsarbejde, f.eks. arbejdsevne metoden og § 50 undersøgelser. Dette sikrer en ensartet behandling af sagerne og en vis form for systematik.

Livsformsanalyse

Når socialrådgiveren i sit arbejde, søger at forebygge og bidrage til løsning af borgeres problemer, er det nødvendigt med redskaber, der fremmer forståelsen for menneskers følelser, fortolkning og normsæt, i en given situation (Skytte 2007 s. 62).

Her fremhæver Marianne Skytte livsformsanalysen, som et analyseredskab, der kan hjælpe socialrådgiveren, når der skal foretages en helhedsvurdering, i forhold til familiens samlede situation. Til helhedsvurderingen, er det vigtigt at kende til de værdier og traditioner, der lægger til grund for familiens forståelse af og identifikation med uddannelse/arbejde, fritid og familie/hjem. En livsform er altså sammensat af den kulturelle begrebsverden, individet er bærer af, qua sin kulturelle baggrund.

”Den der er bærer af en bestemt livsforms begrebsverden, ”ser” ud på virkeligheden og vilkårene omkring sig og opfatter dem sådan, som den pågældende begrebsverden gør det muligt” (Skytte 2007 s. 63).

Det danske samfund består af fem forskellige livsformer:

Den selvstændige livsform, hvor individet selv ejer og kontrollerer sin virksomhed og samtidig arbejder i den. Arbejdet fylder meget, og fritid vægtes derfor ikke så højt. Forældre med denne livsform, søger at påvirke udviklingen af deres børns kompetencer, til at indgå i virksomhedens drift.

Lønarbejderlivsformen, her vægtes fritiden meget højt, og arbejde og lønnen herfra, skal sikre mest muligt fritid. Typen af arbejde er ikke relevant. Forældre ønsker at videregive normer om, at familieliv og fritidsliv, er det vigtigste for et godt liv.

Karrierelivsformen, hvor der ikke eksisterer en fast arbejdstid, men målet er at løse de opgaver, man har sat sig for. En vellykket karriere er kriteriet for det gode liv. Børn, hvis forældre begge fokuserer på karrieren, passes ofte af andre aktører og vil gennem opvæksten lære, at kompetencer, der kan skabe uddannelses og arbejdsmæssig succes, er vigtigst.

Baglandslivsformen, er en kvindespecifik livsform, der ofte hænger sammen med karrierelivsformen. Kvinden vil her være mandens bagland og sørge for børn, hjem og sig selv, så han kan hellige sig sin karriere. Samtidig skal kvinden repræsentere manden udadtil. Hans karriere er målet for dem begge og de indgår således i et teamwork.

Husmorlivsformen, er også en kvindespecifik livsform, men andre værdier er gældende her. Husmoderen forsørges af en lønarbejder og som modydelse, sørger hun for husholdningen, gennem egen produktion af madvarer eller prisbevidste indkøb. Endvidere sørger hun for et godt familieliv, hvor samværet er målet.

Livsformsanalysen er et teoretisk begrebsapparat, der kan anvendes når man som rådgiver søger at forstå, hvorfor mennesker handler og agerer på en bestemt måde, i en given situation.

Det følgende afsnit er valgt, idet vi har et ønske om, at se på områder, hvor forældreinddragelse har været taget i brug, samt hvilke erfaringer, der har været med brugen af dette. Vi har med disse afsnit ligeledes haft til hensigt at dokumentere, vigtigheden af at inddrage forældrene.

Empiri

Erfaringer med forældreinddragelse i skole regi

Dette afsnit vil beskrive hvorfor forældreinddragelse er vigtig i skolereg. Til dette har vi bl.a. valgt at inddrage en PISA undersøgelse, der peger på en række indikatorer, der understøtter vigtigheden af forældreinddragelse i folkeskolereg. PISA er et OECD²⁴-program, der hvert tredje år undersøger de 15-åriges færdigheder inden for fagområderne matematik, læsning og naturfag.²⁵

Pisa forskerne har undersøgt en række faktorer knyttet til elevens hjem, og er nået frem til, at forældrenes uddannelsesniveau, deres stilling, om der tales dansk i hjemmet og diskuteres kulturelle emner, har betydning for elevens præstationer. Når man ser på den betydning, faktorer knyttet til hjemmet har for 15-16-åriges læsefærdigheder, så konkluderer PISA-undersøgelsen, at elevernes forældrebaggrund betyder langt mere end forholdene på den skole den pågældende elev går på.

Over halvdelen af forskellene på gennemsnitsfærdigheder hos eleverne kunne således forklares med forskelle i forældrenes baggrund.

Det er et velkendt fænomen, at klassiske socioøkonomiske forskelle spiller en rolle som forklaringsvariabel, når der skal forklares om uddannelsesniveaets forskelligheder. Her spiller den såkaldte sociale arv en rolle. I den offentlige debat er der primært fokus på den negative sociale arv, men vi kan ikke se bort fra det faktum, at også en stor del af de positive historier, kan forklares med social arv, hvilket jo alt andet lige er grunden til, at så mange også klarer sig godt. Pisa-undersøgelsen viser dog, at mange andre faktorer end uddannelsesniveau og indkomst spiller en stor rolle når det afgøres, hvordan barnet klarer sig i uddannelsesforløbet.

Vi kan naturligvis ikke uden videre ændre forældrenes indkomst og uddannelse, men vi har dog mulighed for, at få indflydelse på nogle af de mange andre faktorer, der spiller ind, når vi taler om elevernes præstationer. Til eksempel viser PISA-undersøgelsen en forskel i læsefærdigheder på 16 % mellem den fjerdedel af de undersøgte 15-16-årige, der havde den

²⁴ OECD er en forkortelse for Organisation for Economic Co-operation and Development (Organisationen for økonomisk samarbejde og udvikling). OECD er en international organisation grundlagt efter 2. verdenskrig. Der er 30 medlemslande, og det blev stiftet i 1961.

²⁵ <http://dlf.org/undervisning/fag+og+evaluering/evaluering+og+pr%c3%b8ver/pisa>

mest mangelfulde kulturelle kommunikation i hjemmet, samt den fjerdedel, der har den bedste kulturelle kommunikation i hjemmet. Samtidigt peger PISA-undersøgelsen på, at den danske gennemsnitlige præstation, i forhold til de lande, vi gerne sammenligner os med, trækkes ned af to faktorer. Den ene er, at andelen af de dårligste elever er større end i de fleste lande, samtidigt med, at andelen af virkelig gode elever er mindre i Danmark end de øvrige lande. Det er således ønskeligt at reducere gruppen af dårlige elever og øge gruppen af gode elever. Med det resultat undersøgelsen viser, må man nødvendigvis søge at forbedre skole/hjem samarbejdet, da det antages at give gode resultater for de svage elevers præstationer. Det samme gælder bestræbelserne på at forbedre de gode og middelhøje elever, da man ved, at netop dette samarbejde har stor betydning for børnenes læring. Undersøgelsen peger altså på, at man, såfremt man ønsker at forbedre de danske skoleelevers faglige præstationer, nødvendigvis må udbygge og udvikle samarbejdet mellem skole og hjem.²⁶

Når man ser på etniske forældre, kan der være andre barrierer, såsom kulturelle forskelligheder og sociale problemer, der gør sig gældende.

Området er højt prioriteret fra politisk side, og der er meget fokus på forældreinddragelse i skoleregiet. Det er regeringens målsætning at 95 % af alle unge i 2015 gennemfører en ungdomsuddannelse, og hvis dette mål skal nås, er der brug for en særlig indsats blandt de tosprogede elever i folkeskolen for herigennem at styrke deres kompetencer. Forældrene spiller en væsentlig rolle i forhold til udviklings og læringsproces blandt eleverne. Der er fra regeringens side afsat en pulje, og formålet er blandt andet at styrke forældreinddragelsen i grundskolen blandt etniske forældre, med henblik på at forbedre fagligheden blandt de tosprogede elever. Der er valgt nogle særlige fokusområder bl.a., at nydanske forældre inddrages aktivt i indsatsen for at styrke tosprogede elevers kompetencer og færdigheder. Forældrene skal endvidere medvirke konstruktivt til, at den enkelte elev afklares og styrkes i sit uddannelses og erhvervsvalg. Der påpeges en række udfordringer såsom, at der er en fælles viden og ditto forventningsafstemning mellem skolen og forældrene om såvel uddannelsesforløb, som elevens sociale og faglige kompetencer. Involverede fagpersoner skal have et resurcesyn på forældrene og bør inddrage forældrenes kompetencer i styrkelsen af de tosprogede elevers sociale og faglige kompetencer. Det påpeges endvidere, at det er vigtigt at samme fagpersoner, besidder de nødvendige kompetencer til at håndtere de særlige udfordringer, der kan opstå i forbindelse med inddragelse af forældrene. Desuden vurderes

²⁶ www.skoledebat.dk/sw1113.asp

det, at en sammenhængende og tidlig indsats overfor eleven med inddragelse af forældrene er meget vigtige.²⁷

Erfaringer med forældreinddragelse fra anbringelsesområdet:

De senere års lovgivning har gentagende understreget vigtigheden af forældreinddragelse under et barns anbringelse. Senest med anbringelsesreformen, der trådte i kraft januar 2006, er kravene skærpet til, at kommuner og anbringelsessteder skal inddrage forældre og børn samt garantere deres medvirken²⁸.

Udgangspunktet findes i retssikkerhedslovens § 4²⁹ og understøttes af servicelovens regler om særlig støtte til børn og unge³⁰. De grundlæggende principper omhandler barnets bedste, barnets ret til stabilitet og kontinuitet i sin barndom og i sin opvækst. Under KABU³¹ projektet er der udarbejdet en håndbog om ”forældreinddragelse – til barnets bedste”³².

Indledningsvis skitseres forskellige fagfolks erfaringer med, hvorfor forældreinddragelse er centralt, hvilke barrierer der kan opstå, samt hvilken betydning inddragelsen har for barnet. I håndbogen pointeres det, at forældrenes rolle er central i et barns liv, og at denne rolle, er af afgørende betydning for, hvor god en opvækst barnet får. Det fremhæves, at daginstitutioner, skoler og bedsteforældre ligeledes har en væsentlig indflydelse men, at forældrene er alene om at varetage det primære sociale bånd.

I rapporten fremhæver Marianne Skytte, i sin artikel om anbragte etniske minoritetsbørn, at anerkendelse og reel hensyntagen til et anbragt barns specifikke familiebaggrund, fremstår som en central faktor i forhold til forældrenes mulighed for støtte, og accept af anbringelsen af barnet. Skytte udtrykker, at:

²⁷ www.nyidanmark.dk/da-dk/Integration/puljer/puljebeskrivelser/styrket_inddragelse_af_nydanske_foraelde/styrket_foraeldeinddragelse_af_nydanske_foraelde_i_grundskolen.htm

²⁸ SEL § 71 stk.1 kommunen har pligt til at sikre, at forældre får information om barnets hverdag samt at bidrage til et godt samarbejde mellem forældre og anbringelsessted. SEL § 47 forpligtiger kommunen til systematiske at inddrage familie og netværk.

²⁹ RSL § 4 bygger på princippet; at den der skal have hjælp, skal have mulighed for indflydelse på behandlingen af sin sag

³⁰ SEL § 19 beskriver kommunens forpligtelse til samarbejde med barnet eller den unge og forældrene. SEL § 46 fastlægger formålet med særlig støtte til børn og unge.

³¹ Kabu var socialministeriets projekt om Kvalitet i Anbringelsesarbejdet med Børn og Unge, der løb fra 2002 - 2005. Projektet er dermed afsluttet.

³² www.kabuprojekt.dk/Files/Filer/Delprojekter%20rapporter/0193_Foraeldreinddragelse.pdf

”en afgørende forudsætning for etablering af et konstruktivt samarbejde med forældre er, at beslutningen om grundlaget for anbringelsen af et barn er kommunikeret til forældrene, så de har mulighed for at forstå kommunens baggrund for og formål med anbringelsen”.

Skytte fremhæver, at manglende hensyntagen til barnet og familiens modersmål, samt marginalisering på områder som etnicitet, religion og kultur yderligere skærper barriererne for inddragelse af etniske forældre.

Afslutningsvis ræsonneres over, om den kommunale måde at arbejde med inddragelse på, bidrager til, at børn og forældre rent faktisk føler sig inddraget. Aspektet inddragelse er et bredt begreb, indeholdende elementer som anerkendelse, kommunikation, empati og kulturforståelse. I håndbogen konkretiseres, hvad inddragelse indebærer, socialrådgiverens ansvar og opgaver, samt metoder til inddragelse og servicelovens bestemmelser. Håndbogen er udarbejdet for at imødekomme de tidligere skitserede problemstillinger og for at sikre, at inddragelse finder sted på, en for alle, vellykket måde.

Forældrelandsforeningen FBU³³ har ligeledes sit fokus på inddragelse og samarbejde som et vigtigt grundlag for at opnå resultater i den sociale indsats. FBU understreger, at retssikkerheden for barnet og forældrene skal være ufravigelig. Centralt er, at det skal være de rigtige oplysninger, der ligger til grund for de beslutninger, der tages, og at de involverede parter oplever at blive taget alvorligt. FBU oplyser forældre om egne rettigheder, om socialrådgiverens opgaver og ansvar samt de lovmæssige krav til inddragelse i situationer, hvor der er behov for hjælp efter serviceloven paragraffer om særlig støtte til børn og unge. FBU fremhæver, at forældre vil føle, at der bliver handlet hen over hoved på dem, hvis de ikke bliver inddraget i, og får medindflydelse på egen sag. Samtidigt vanskeliggøres det, at forældrene kan påtage sig deres ansvar. FBU fremhæver samarbejdsrelationer baseret på tillid, som omdrejningspunktet for et betydningsfuldt udbytte, af kontakten med det sociale system. Det sociale arbejde skal udføres, så der finder en reel inddragelse sted i mødet, i dialogen og i samarbejdet med forældre, børn og unge og deres nære miljø. FBU angiver, at socialrådgiveren må foretage sin vurdering og tilrettelæggelse af inddragelsen, ved at inddrage følgende elementer

- Barnets situation, vanskeligheder, ressourcer og muligheder
- Forældrenes situation, vanskeligheder, ressourcer og muligheder

³³ www.fbu.dk/dokumenter/artikler_boeger/Inddragelse_skal_finde_sted_-_det_kan_ikke_vaelges_fra.doc
www.fbu.dk/dokumenter/artikler_boeger/Inddragelse_af_boern_og_unge.doc

- Netværkets (både det private og det professionelle) ressourcer og muligheder
- Det sociale systems opgaver og forpligtelser, herunder
- Lovgivningens rammer, krav og muligheder

Relevansen af borger/forældreinddragelsesaspektet ses også i sammenhænge med udsatte boligområder. Fra arbejdet i en flerkulturel bydel som Vollsmose, vurderes det, at en af de største udfordringer ligger i at hjælpe borgerne med at påtage et ansvar for udviklingen af egen bydel, ud fra egne ønsker og behov. Det påpeges, at dette kun kan ske ved at inddrage borgerne i løsningerne, og give dem ejerskab for udviklingen. Odense Kommune iværksatte i starten af 2005 udviklingen af to sideløbende uddannelsesforløb, ud fra den overbevisning, at særlige problemramte boligområder, som Vollsmose, kræver særlige indsatser.³⁴

Uddannelsesforløbet som *bydelsudvikler*, er specielt målrettet til kommunale medarbejdere og andre professionelle aktører i Vollsmose, og har til formål at kvalificere deltagerne i forhold til fire overordnede kompetence mål. De erfaringer og indsigter, der er genereret belyser bl.a., hvordan der kan arbejdes professionelt med områdebaserede indsatser, herunder fastholde en positiv udvikling af borgerinddragelse og netværksudvikling, gennem projektarbejde i udsatte boligområder.

Erfaringer med forældreinddragelse i forhold til foreningsarbejde:

Også indenfor foreningsarbejdet beskæftiger man sig med forældreinddragelse, som et konkret mål. Formålet i foreningerne har generelt været at få flere etniske forældre engageret i det frivillige foreningsarbejde, samt få skabt en større forståelse for dette arbejde. Resultatet af disse indsatser ses bl.a. i to rapporter, udarbejdet af henholdsvis Danmarks Idræts-Forbund og Projektrådgivningen ved Københavns Kommunes Kultur og Fritidsforvaltning.

Projektrådgivningen har udarbejdet en erfaringshåndbog med titlen:

”Forældreinddragelse – inddragelse af forældre med etnisk minoritetsbaggrund”.

³⁴www.odense.dk/Topmenu/ByMilj%C3%B8/Vollsmosesekretariatet/Indblik/~//media/migration%20folder/upload/vollsmosesekretariatet/pub%202007/bydelsudviklerrapport.pdf.ashx

Håndbogen indeholder en række konkrete forslag til, hvordan foreninger kan inddrage og engagere etniske forældre mere i foreningens aktiviteter og dermed i børnenes fritidsliv. Generelt har foreninger erfaring med, at forældre med etnisk minoritetsbaggrund ikke er lige så engagerede i foreningsarbejdet, som danske forældre. Hypotesen hos nogle trænere er at:

”forældre med indvandrerbaggrund kommer sjældent i foreningen, og det virker som om, de ikke interesserer sig for deres børns fritidsliv”.

Den manglende deltagelse fra forældrenes side kan resultere i, at frivillige ledere mister motivationen og lysten til foreningsarbejdet. Endvidere kan det få den betydning for børnene, at de ikke bliver ordentlig indsluset i foreningerne og falder fra, hvis opbakningen hjemmefra ikke er tilstede.

Det pointeres, at dialogen med forældrene er vigtig og det første skridt, når man ønsker at inddrage forældrene.

”Når først, man kommer i dialog med forældrene, og de får kendskab til foreningens vilkår og kultur, er det lettere for forældre at engagere sig i det frivillige arbejde”.

Håndbogen giver fire gode råd man kan tage udgangspunkt i, når man ønsker at gøre en særlig indsats, ifht. at inddrage etniske forældre i arbejdet:

1. **Alle forældre er forskellige.** Læg fordomme væk, vær imødekommende og åben.
2. **Sæt realistiske mål for indsatsen.** Tilpas krav og forventninger.
3. **Tænk nyt.** Vær kreativ. Hent inspiration og ideer til indsatsen hos andre og få deres bud på, hvorfor forældrene ikke er tilstede.
4. **Vær konkret.** Hvad er det præcis, der forventes af forældrene.

I håndbogen gives der et bud på årsagen til, hvorfor forældrene ikke engagerer sig i foreningen. Det kan bl.a. handle om manglende kendskab til foreningslivet og en anden tradition for deltagelse i dette. Ikke alle kulturer har samme tradition for deltagelse, som man har i Danmark. En anden årsag til fraværet kan skyldes forældrenes manglende kendskab til de traditioner, værdier og uskrevne regler, der ligger i foreningslivet. Sociale forhold spiller også en væsentlig rolle for, om forældrene har energi og overskud til at deltage i børnenes aktiviteter og endelig, kan sprogbarrierer have en indflydelse på, om forældrene deltager.

Afslutningsvis giver håndbogen også konkrete metoder til inddragelse af forældrene, hvor der bl.a. nævnes

- En god modtagelse. Tag kontakt til nye forældre og introducer dem for foreningens regler, traditioner, kultur osv. Redegør for de krav og forventninger foreningen stiller til børnenes forældre. Følg op på aftaler mv., så man undgår misforståelser.
- Information og kommunikation. Suppler modtagelsen med skriftligt informationsmateriale f.eks. velkomstfolder.

”Erfaringer viser, at et langt brev eller andet skriftligt materiale sjældent kan stå alene, men er mest effektiv, hvis det kombineres med en direkte kontakt (ansigt-til-ansigt)”.

Det kan også være en fordel at få oversat relevant information til forældrenes modersmål eller anvende tolk.³⁵

Danmarks Idræts-Forbund har både til opgave at rådgive om integration og igangsætte projekter, der skal fremme integrationen i idrætten. Det kan både være foreninger, specialforbund, kommuner og andre interessenter på idrætsområdet, der har behov for råd og vejledning, vedrørende integration af nydanskere i foreningslivet.³⁶

I rapporten ”Derfor lykkedes det”, udgivet af Danmarks Idræts-Forbund, præsenteres resultatet af den integrationsfremmende indsats, for seks idrætsforeninger. Disse foreninger har arbejdet med projektet igennem længere tid og med stor succes. De seks foreninger har haft forskellig sigte med integrationsindsatsen, nogle har ønsket at tiltrække flere etniske børn i foreningslivet, mens andre har haft inddragelse af forældre som mål. Vi gengiver derfor ikke alle foreningers arbejde, kun den ene, der beskæftiger sig med forældreinddragelse.

I Herning Fremad ønskede man at inddrage forældrene til de unge flygtninge og indvandrere i det frivillige arbejde, da der ellers var risiko for, at man måtte lukke ungdomsafdelingen. Man dannede derfor en velkomstkomite, der havde til formål at få nye medlemmer og deres familie til at føle sig trygge og velkomne i klubben. Komiteen skulle sikre, at forældrene kendte til de skrevne og uskrevne regler, der var i klubben og samtidig sætte forældrene ind i, hvilke

³⁵ www3.kk.dk/Borger/KulturOgFritid/Fritidsliv/Raadgivning/ProjektraadgivningenIntegrationOgForeningsliv/~//media/Service%20til%20dig/Kultur%20og%20Fritid/Fritidsliv/Foreningsliv/Projektraadgivning/Rapporter/erfaringsh%C3%A5nbog%20-%20for%C3%A6ldreinddragelse%20ii.pdf.ashx

³⁶ www.dif.dk/ForForeningen/Forside/Raadgivning/Integration.aspx

pligter og muligheder, der følger med et medlemskab. Velkomstkomiteen deltog endvidere i et lokalt integrationsnetværk, sammen med bl.a. SSP.

Med komiteen har klubben fået et værktøj, hvor det er præciseret, hvad der skal tages fat på og hvem der gør det. Denne indsats har gjort, at klubben både har fået flere medlemmer, men også flere af de etniske børns forældre, har meldt sig som frivillige ledere.³⁷

Delkonklusion:

På spørgsmålet om, hvorfor det er vigtigt at inddrage forældrene, når man arbejder med børn, er det en gennemgående holdning, at det er forældrene, der er de mest centrale i børnenes liv. Derfor har forældrene også stor indvirkning på, hvordan opvæksten bliver for barnet end forholdene på den pågældende skole. Endvidere fremhæves vigtigheden af, at børnene er forældrenes ansvar og at de derfor vil føle sig forbigået, hvis ikke de bliver inddraget i beslutninger, der vedrører børnene.

For at kunne inddrage forældrene, er det en forudsætning, at fagpersonerne har de nødvendige kompetencer, som kræves for, at de kan håndtere de udfordringer, der kan være i forbindelse med inddragelse af etniske forældre, herunder kulturforståelse, kommunikation og ressourcensyn. Her kan årsagen til, at nogle forældre ikke involverer sig, skyldes kulturel forskellighed og manglende kendskab til de traditioner, værdier og uskrevne regler, der eksisterer i det danske samfund. Endvidere spiller familiernes sociale forhold ind på, i hvor høj grad forældrene involverer sig i børnenes aktiviteter. Netop manglende hensyn til modersmål og marginalisering kan skærpe barriererne for inddragelse af de etniske forældre. I forhold til den unge er anerkendelse og hensyntagen til den specifikke familiebaggrund en central faktor i forhold til forældrenes forudsætninger for at støtte op om den unge. Endeligt fremhæves det, at tillidsfulde samarbejdsrelationer er omdrejningspunktet for et givende udbytte og det kan derfor konstateres, at dialogen med forældrene er vigtig, når man søger, at få forældrene til at engagere sig mere i f.eks. børnenes fritidsaktiviteter. Via dialogen vil forældrene få bedre kendskab til gældende traditioner, værdier og normer.

Inddrages forældrene ikke, kan det have den konsekvens, at børnene får svært ved at begå sig i skole og foreningsliv, hvis ikke de får forældrenes opbakning.

På baggrund af de erfaringer man har fået, er det tydeligt, at man i de udsatte boligområder har haft positive erfaringer med borgerinddragelse og netværksudvikling. Borgerne har

³⁷ www.get2sport.dk/Files/Billeder/dif_pdf_370.pdf

gennem denne inddragelse, påtaget sig et større ansvar for udviklingen af egen bydel, på baggrund af egne ønsker og behov. Endvidere er erfaringen, at måden man møder forældrene på, er af afgørende betydning. Her er informationen til etniske forældre vigtig så misforståelser undgås.

Som tidligere nævnt er der foretaget tre interviews. Efterfølgende valgte vi ud fra disse interviews de teorier vi fandt mest relevante i forhold til at besvare vores problemformulering, samt vores arbejdsspørgsmål. Disse teorier vil vi redegøre for i efterfølgende afsnit.

Teori:

Giddens teori om senmodernitet:

Senmodernitet handler, set med Giddens øjne, om samfundet som det ser ud i dag. Ifølge Giddens, lever vi i moderniteten, men bevæger os væk fra det, vi i dag kender som traditionssamfundet. Giddens betegner denne fase som aftraditionalisering, og begrunder det med, at vi er på vej til at nedbryde faste værdier, traditioner og normer. Men samtidigt pointerer han, at alle samfund og kulturer har brug for traditionen, for at sikre kontinuitet og selvforståelse.

Giddens taler om tre faktorer, der er kendetegnende for det senmoderne samfund. Det første er adskillelse af tid og rum, hvor f.eks. produktion og reproduktion er helt adskilte størrelser, ligesom infrastruktur gør afstande kortere. Ifølge Giddens var tid og rum, i traditionssamfundet, i høj grad forbundet med stedets beliggenhed. Det vil sige, at for at kunne forstå sig selv i tid og rum, var det en forudsætning, at man var forankret i en lokalitet, forstået som et sted, hvor man hørte hjemme og indgik i interaktion med andre. Giddens peger på, at tid og rum er forandret til ikke blot at være stedets rum, men til at være ”universaliseret” til at være, hvor som helst og når som helst.

Den næste faktor er udlejring af sociale relationer, der forstås ved, at sociale relationer og interaktioner mellem mennesker, løsriveres fra hverdagslivet og deres lokale sammenhæng omstruktureres og globaliseres, for at få det hele til at fungere i en større og bredere sammenhæng. Dette sker på abstrakte systemer, som Giddens giver to eksempler på. Det første er symbolske tegn, og det anden ekspertsystemer. De symbolske tegn skal forstås på den måde, at penge ikke længere spiller så stor en rolle, i forhold til tidligere. Et eksempel på dette er, at det i dag, qua vore kreditkort, ikke er nødvendigt at mødes fysisk for at handle. Pengeøkonomien er blevet langt mere abstrakt og kompleks i forhold til tidligere.

Ekspertsystemet er det andet eksempel. Giddens mener, at ekspertsystemet formidler en udlejring. Dermed er der intet i vores liv, der længere er efterladt upåvirket, for eksempel, at vi kan finde ud af at tage medicin uden at vide, hvor den er produceret og hvad den består af. Ligeledes forstår vi at trykke på en stikkontakt, men vi ved ikke præcis, hvordan et lysnet er opbygget eller, hvordan det nøjagtigt hænger sammen.

Den sidste faktor er øget refleksivitet, og det berører individet, der ifølge Giddens, søger sin identitet gennem en genspejling af sig selv og i sine omgivelser for at forstå, hvorfor der handles, som der gør. Giddens påpeger, at det er nødvendigt for individet at have tillid til de moderne institutioner, som også forandres. Den stigende informationsstrøm, som netop muliggøres ved de to førnævnte elementer, sætter ikke kun individet, men hele samfundet, i en stadig revision af viden, vel at mærke ikke en sikker viden, men som en strøm af nye aspekter, som alle må forholde sig til. Derudfra skabes et højere refleksivitetsniveau end tidligere. Denne stigende refleksivitet er med til at skabe en grundlæggende usikkerhed i forhold til tilværelsen. Det faktum, at vi konstant konfronteres med ny viden, fra blandt andet medierne medfører, at vi føler os i tvivl om, hvorvidt disse informationer er sande. Denne tvivl er kendetegnende for det moderne menneske. Samtidigt får det konsekvenser for vores identitet. Selvet er ikke nogen given størrelse, men derimod et refleksivt projekt. Det vil sige, at mennesket reflekterer over den øgede viden det får, og derfra dannes identiteten, men også usikkerheden, og dette får konsekvenser for identitetsdannelsen, idet den har betydning for vores tillidsrelationer. Da vi i dag har langt flere valgmuligheder end tidligere, kan det være vanskeligt at have tillid til et andet menneske eller system. Dette er, hvad der forstås som risikokultur. Tilliden til de valg vi står overfor, er afgørende for, hvert enkelt menneskes udvikling og i det hele taget vores handlemønstre (Giddens 1996). Selvidentiteten er altså ikke længere noget givet grundet af kontinuitet og traditioner i individets handlingsverden. Selvidentiteten opretholdes og skabes gennem en ubrudt række af refleksivt begrundede valg. Giddens udtrykker, at identiteten er afhængig af ”evnen til at holde en fortælling i gang”. Det moderne menneske må træffe valg vedrørende livsstil og være indstillet på løbende korrektioner, i forhold til dette. Livsstil forstår Giddens som rutineret praksis, der omfatter handlemåder, håndtering af det sociale, men også spisevaner og tøjvalg, formning og kontrol af kroppen. Pointen er, at disse rutiner til stadighed er åbne overfor forandring.³⁸

³⁸ www.tidsskrift.dk/print.jsp?id=92685

Giddens taler endvidere om, at globale sammenhænge spiller en større rolle for os i dag, end det var tilfældet tidligere. Han udtrykker det som ”verden er blevet mentalt mindre men samtidigt meget større”. Han mener, at den er mindre, fordi vi igennem massekommunikation og medier har fået en fælles ramme, og at vi derved bedre kan forstå verden omkring os og dermed også os selv. Når han taler om, at verden er blevet større, mener han, at verden har åbnet sig for den enkelte. Men samtidigt påpeger han, at de selv skal finde mening og sammenhæng i informationsmængden, samt at individet selv må tage stilling til informationernes konsekvenser for eget liv. Dette i modsætning til tidligere samfund med en social orden, hvor der var tale om fast forankrede traditioner, der kunne udstyre individer med mere eller mindre klart definerede roller. Modernitetens valgfrihed med hensyn til livsstil, byder på mange muligheder for indgåelse af fællesskaber, men også på risici for magtesløshed (Giddens 1996).

Honneths anerkendelsesteori

Det teoretiske omdrejningspunkt er begrebet anerkendelse. Honneth opstiller i sin teori nogle etiske kriterier, som udgør minimumsbetingelserne for menneskets selvrealisering, hvilket fordrer anerkendelse i tre forskellige sfære: i privatlivet, retligt og i den solidariske sfære. Honneths teori beskæftiger sig med de formelle betingelser for det gode liv³⁹, og viser, hvordan den enkeltes selvtillid, selvagtelse og selvværdsættelse er afhængig af anerkendelse i de tre sfærer (Honneth 2003:14-19). Iflg. Honneth, følger hver af disse tre selvforhold, hver sfære og den tilknyttede form for anerkendelse. Hver enkelt anerkendelsessfære skal gennemleves for, at individet kan erhverve de tre grundlæggende former for selvforhold. Realiseres de ikke hver især opstår der uligevægt mellem anerkendelsessfærene. Grundlæggende for mennesket er opbygningen og opretholdelsen af "et positivt selvforhold"⁴⁰, hvor andre mennesker, gennem deres anerkendelse af individet, er med til at opbygge et sådant selvforhold. Modsætningsvis kan andre mennesker ligeledes være med til at nedbryde et individs selvforhold gennem krænkelserformer, der er ødelæggende for individets handledygtighed (Honneth 2003:85). Individets behov for anerkendelse er ikke konstrueret af nogen eller noget, men er i stedet et iboende menneskeligt behov på linie med behovet for mad. Anerkendelse opnås gennem interaktion med og spejling i andre mennesker. Det enkelte

³⁹ Selvtillid, selvagtelse og selvværdsættelse indgår i indbyrdes relation i ideen om det gode liv.

⁴⁰ Selvforhold = "den selvbevidsthed eller selvfølelse, som en person har i forhold til de muligheder og rettigheder, som tilkommer ham" Et positivt selvforhold kan ses som det samme som en vellykket identitet. (Honneth, 2003:87)

menneske er således afhængigt af at indgå i nogle relationer/fællesskaber, som er præget af gensidig anerkendelse. For at kunne leve det gode liv og realisere sig selv er det iflg. Honneth nødvendigt at opnå anerkendelse i følgende sfærer:

Private sfære:

I den private sfære (Honneth 2003:15) omhandler anerkendelsen *kærlighed* og den basale evne til at indgå i nære relationer. Forudsætningen for individets basale selvtillid udløses af kærligheden, som kommer til udtryk gennem intime følelsesmæssige relationer i familien mellem forældre og børn, i parforhold og dybe venskaber. Dette anerkendelsesforhold udvikler *selvtillid*, som er et udtryk for erfaringer med at blive elsket, som et unikt individ. Kærlighedens anerkendelsessfære anses for at være den mest grundlæggende, fordi den er forudsætningen for overhovedet at indtræde i relationer til andre mennesker.

Kærlighedsforholdet kan give individet mulighed for at udvikle en fortrolighed med sine ressourcer, indstillinger og værdier og løbende se dem modtaget og anerkendt.

Vedligeholdelse af individets fundamentale selvtillid forudsætter en udvidelse af anerkendelsesforholdet fra venners og familiens side, ligesom forudsætning for at træde ud i en konfliktfyldt verden er en vellykket relation mellem forældre og barn.

Retlig sfære:

Honneth beskriver, at mennesket, ud over anerkendelse gennem kærlighedsrelationer, også har brug for retlig anerkendelse. I den retlige sfære, kendetegnes anerkendelsen ved *selvagtelse*. Dette handler om følelsen af at være respekteret på lige fod med alle andre mennesker og have adgang til samme rettigheder og pligter (Honneth 2003:87). Anerkendelse udtrykkes her ved samfundets beskyttelse af individet gennem en række universelle lovmæssige medborgerrettigheder og pligter, som gør mennesket i stand til at få agtelse for sig selv, som et lige medlem af samfundet blandt andre (Willig, forord ved Honneth 2003:16). Det er således en grundlæggende erfaring for selvagtelse, at individet ikke udsættes for forskelsbehandling af offentlige myndigheder men, at alle har lige rettigheder. Dette anerkendelsesforhold udvikler *selvagtelse* og individet bliver hermed i stand til at udvise selvrespekt.

Solidariske sfære:

Den solidariske sfære vedrører den sociale værdsættelse og følelsen af at skille sig ud fra mængden, ved at blive anerkendt for sine unikke evner. Anerkendes individet gennem *social solidaritet* påvirkes individets følelse af, i kraft af sine egenskaber og færdigheder, at være en særlig værdifuld og anerkendt person for fællesskabet. Denne tredje form for anerkendelse finder sted igennem den mellem menneskelige relation i forhold til det samfundsmæssige liv. Det være sig deltagelse i forskellige fællesskaber både i privat, arbejds- og fritidsregi. Fællesskabet forudsætter, at mennesker kan realisere deres særlige potentialer, idet de personlige egenskaber først får værdi, i det omfang de bidrager til fællesskabets værdier. *Selvværdsættelse* dannes, når individuelle præstationer og bidrag møder anerkendelse i fællesskabet.

Honneth arbejder, som kontrast til ovenstående, også med begrebet *krænkelser*. Grundlaget herfor er, at der blandt samfundets svage borgere, ofte opleves et fravær af anerkendelse. Dette kan hos disse grupper skabe en uretsbevidsthed. Sådanne erfaringer kan iflg. Honneth skade personligheden og herunder ødelægge forudsætningen for den individuelle handledygtighed (Honneth 2003:85).⁴¹ Krænkelser i hver af de tre sfærer, kan skade individets psykiske og sociale integritet samt værdighed.

Til hver af de tre sfærer svarer således en række *krænkelserformer*⁴², hvor fravær af anerkendelsen bliver til nedværdigelse, stigmatisering, ydmygelse, foragt, usynliggørelse m.v., og hvor oplevelsen af den manglende anerkendelse er af både fysisk, psykisk og social karakter (Honneth 2003:83-89).

Til privatsfæren for kærlighed og familie kan eksempler på krænkelserformer være omsorgssvigt, voldtægt og fysisk mishandling. Krænkelserformerne influerer på individets fysiske velvære og truer den psykiske integritet, herunder mistes både selv- og omverdenstillid. Der reageres med social skam. Til sfæren for det retslige område udtrykkes krænkelserform ved eksklusion fra universelle rettigheder, der indikerer foragt af individets eller gruppens moralske troværdighed eller evne. Individet oplever tab af selvagtelse. Endeligt rummer den solidariske sfære krænkelserformer, som bevæger sig i et spektrum fra usynlighed til ekstreme former for stigmatisering, der er truende for individets ære og værdighed. Det betyder tab af personlig selvværd gennem ydmygelse og respektløshed.

⁴¹ <http://www.socialrdg.dk/index.dsp?page=4005>

⁴² http://www.socialrdg.dk/multimedia/h_jland-skema.pdf

Privatsfæren omfatter iflg. Honneth de nære relationer mellem barn og forældre, kærlighedsrelationen i kæresteforhold og dybe venskaber. Det tidlige kærlighedsforhold mellem mor og barn danner grundlaget for barnets videre identitetsdannelse. Honneth mener, at forudsætningen for at kunne udvikle et positivt selvforhold, og senere kunne indgå i andre kærlighedsrelationer, sker gennem en vellykket frigørelsesproces fra moderen.⁴³

I denne sammenhæng er det dog ikke i privatsfæren, at teorien har størst forklaringskraft. Forældreinddragelsesaspektet og målgruppen for nærværende projekt, ligger fjernt fra de tidlige mor - barn relationer. Projektet omhandler ikke forældrenes eller de unges beretninger om den tidlige opvækst og familierelationer.

Skyttes Kulturforklaringsmodeller

Mødet mellem socialarbejderen og etniske minoritetsborgere vil ifølge Marianne Skytte (Skytte 1997), være præget af de deltagende personers værdier, adfærd og normer.

Personernes norm- og værdisæt og disses adfærd, afspejler den kulturelle ballast, som personen har igennem sin opvækst i en given samfundsmæssig sammenhæng.

Hun peger på at:

"vi kun ved at forstå et menneskes kulturelle kontekst kan forstå betydningen af de (kulturbetingende) forskelle, der ligger til grund for et menneskes syn på og adfærd i hverdagen."

Det er derfor vigtigt, at socialarbejderen og andre fagpersoner, der arbejder med etniske minoriteter, har et redskab til at opnå indsigt og forståelse for kulturforskelle, for at kunne bedømme, hvad der i den konkrete sag er hensigtsmæssigt socialt arbejde.

Hun opstiller derfor tre kulturforklaringsmodeller:

Model 1: Det universelle menneske

Udgangspunktet i denne model er, at vi alle først og fremmest er mennesker. Vore normer, adfærd og værdier betragtes derfor grundlæggende ud fra den tese, at vi alle dybest set er ens.

⁴³ Juul, Søren, Højlund, Peter "Anerkendelse og dømmekraft i det sociale arbejde", Hans Reizels forlag 2004

Empatien fremhæves her som forklaringen på kulturens fælles træk og refererer til mennesket som et socialt væsen, der har behov for at leve i socialt samvær med andre mennesker.

Den universelle forklaringsmodel omfatter tre niveauer:

- *Det deskriptive niveau:* opregning af kultureligheder.
- *Forklaringsniveauet:* empatien som overlevelsesteknik.
- *Værdiniveauet:* du skal behandle den anden, som var det dig selv.

Fordelen ved denne model er det fælles menneskelige, empatien og forståelsen af andre mennesker. Det ligger tæt op af værdigrundlaget for socialt arbejde og udgør derfor en enkel tilgang til kulturforståelse for mange socialarbejdere. Ulempen er, at forskelle forsvinder og alle bliver ens. Modellen kaldes derfor ofte ”det farveløse perspektiv”.

Model 2: Relativismen

Udgangspunktet for denne model er, at hver kultur må forstås på sine egne præmisser. Kulturen betragtes her som et system, der fungerer efter sin egen logik. Når kulturbestemte problemer skal løses, er det menneskene i hver enkelt kultur, der er bedst til at løse disse. Hvis ”kultur-eksterne” hjælpere skal bistå til løsning af problemerne, kræver det en stor indsigt i de ”hjælp-trængendes” kultur.

Også den relativistiske model har tre niveauer:

- *Det deskriptive niveau:* kortlægning af det unikke i enhver kultur.
- *Forklaringsniveauet:* forklaring af systemet på dets egne præmisser med henvisning til den specifikke historiske udvikling, som netop dette samfund har gennemgået.
- *Værdiniveauet:* du skal behandle den anden som én, der er forskellig fra dig.

Begrænsningen ved denne model er, at en tværkulturel forståelse og udviklende kontakt er svær at forestille sig. Den ”kultur-eksterne” hjælp fra f.eks. socialarbejderen, vil blive betragtet som mere skadelig end gavnlig. Modellen lægger derfor let op til, en laden stå til i forhold til arbejdet med etniske familier.

Model 3: Samspillet

Kulturen, som sådan, er ikke det væsentlige i denne model. Derimod vægtes, hvilken betydning kulturen får for individerne i kommunikationen. Det er kun i relationen mellem mennesker, at kulturforskellen eksisterer, og kommer først til udtryk i det der siges og gøres i selve situationen.

De tre niveauer i samspilsmodellen er:

- *Det deskriptive niveau:* kortlægning af, hvad der sker i kommunikationen, samt hvordan de involverede fortolker det: Hvad sker der imellem os – og hvor fører det hen?
- *Forklaringsniveauet:* definition af kulturen ved dens ytringer i kommunikationen (Vi er det, vi siger og gør nu).
- *Værdiniveauet:* en dialog, hvor begge parter er lige værdsatte/rigtige.

Kritikken af denne model går på, at der nemt finder en afsubstantialisering af kulturen sted, og det bliver let en form for adfærdsforskning. Endvidere forsvinder historieperspektivet og de involveredes sociale placering deri.

Disse tre forklaringsmodeller kan alle anvendes i det sociale arbejde, når der skal skabes et kontaktforhold, hvor de etniske familier føler sig trygge. Familierne skal føle, at vi vil deres bedste, og at vi er til rådighed. Et godt kontaktforhold, herunder empati og indlevelse, er en forudsætning for, at man kan etablere et godt samarbejde og derigennem skabe nogle gode udviklingsprocesser i forhold til de sociale problemer familien måtte have. Vi skal have viljen og evnen til at sætte os i den andens sted. Vi gør med andre ord brug af modellen om det universelle menneske. Men samtidig skal vi som socialrådgivere have en forståelse af, hvordan familierne selv oplever problemet og ønsker det løst. Her anvendes ofte den relativistiske model. Endelig indgår samspilsmodellen, der kan være med til at forklare, hvori kulturforskellen ligger.

Hver især anlægger de tre kulturforklaringsmodeller forskellige synsvinkler på forståelsen af mennesker med anden etnisk og kulturel baggrund end vores egen. Modellerne supplerer samtidig hinanden, ved at inddrage forskellige aspekter af kulturel forståelse.

På baggrund af ovenstående teori-afsnit, samt vores tilvirkede empiri, er det vores hensigt at besvare problemformuleringens tre tilhørende underspørgsmål, gennem nedenstående analyse.

Den indsamlede empiri består af tre interviews med fagpersoner, der alle har tilknytning til SSP-samarbejdet. Som nævnt i metoden er informanterne repræsenteret ved de tre fagområder, der indgår i SSP: en socialrådgiver, en skolelærer og en politibetjent. Interviewene, der er semistrukturerede, er foretaget på baggrund af en interviewguide og har alle haft en varighed af ca. 30 minutter. Vi anvender citater fra alle tre fagpersoner, i samtlige analyseafsnit, hvor vi ønsker at besvare de tre underspørgsmål.

Analysen

Giddens teori om senmodernitet, anvendes til at forstå forældrenes betingelser i det senmoderne samfund, holdt op imod det traditionssamfund, som mange af de etniske forældre også er en del af.

Senmodernitet vs. Traditionalitet.

Hvis vi skal forstå forældrenes betingelser ifølge Giddens og senmoderniteten, er et af de elementer, der kan peges på religion. Idet, at der er tale om etniske forældre, er der samtidigt ofte tale om islamiske familiemønstre, der tager sit afsæt i det kollektivistiske livssyn. De skal således begå sig i et samfund, hvor deres egne værdier og baggrund er i disharmoni med det individualistiske samfund som Giddens peger på, vi lever i, i dag. De skal forholde sig til vestlige værdier, da det ikke er muligt at sammenligne normer og værdier i det individualistiske og kollektivistiske parforhold, familieform, kønsroller og andet. Giddens taler om adskillelse af tid og rum. For forældrenes vedkommende er de muligvis opvokset i en helt anden kultur, hvor adskillelsen af tid og rum endnu ikke er slået igennem, f.eks. pga. manglende teknologi i hjemlandet.

Giddens taler om individet i den moderne verden som værende et refleksivt projekt. Det betyder, at individet reflekterer i forhold til sine egne valg og handlinger, at individet søger identitet igennem en genspejling af sig selv og sine omgivelser for at forstå, hvorfor der handles som der gør. Ud fra Giddens forstår vi, at forældrene skal forholde sig til det traditionssamfund, som de er en del af derhjemme, men også det senmoderne samfund, der i høj grad differentierer sig fra det traditionelle samfund. De skal derfor spejle sig i dels det moderne samfund, dels det traditionelle. Giddens hævder, at det er vigtigt, at have tillid til de moderne institutioner, som også forandres. De etniske forældre skal forholde sig til en helt anden kultur og noget som for dem, kan være meget ukendt.

Forældrene skal også forholde sig til al den viden som de i dag konfronteres med. Teknologien er en medvirkende årsag til, at vi i langt højere grad modtager informationer, fra forskellige medier, f.eks. TV, Internet og aviser. Verden udvides som følge af den teknologiske udvikling. Denne information skal forældrene bearbejde og reflektere over, ligesom de skal forholde sig til, om disse informationer er sande. Dette skal igen ses i lyset af at, at forældrene ofte kommer fra et samfund, hvor denne informationsstrøm ikke nødvendigvis er tilgængelig. Vi forstår ud fra Giddens, at grundet den øgede mængde af information, og efterfølgende krav om at reflektere over denne, bliver forældrene mere usikre og får mere vanskeligt ved at have tillid til systemer og andre mennesker. De skal i højere grad tage ansvar for egne valg og beslutninger end det er tilfældet i traditionssamfundet. Deres rutiner, livsstil, tøjvalg, spisevaner osv. er til stadighed genstand for forandringer. En følge af det senmoderne samfund er ifølge Giddens aftraditionaliseringen. Med dette mener Giddens, at traditioner ikke betyder det samme som tidligere. F.eks. indebar traditionerne, at individet blev landmand, bager, skomager eller bare fulgte i faderens fodspor, mens vi i dag har langt større valgmuligheder, end det var tilfældet tidligere. Disse øgede valgmuligheder betyder igen, at vi i højere grad skal stå til ansvar i forhold til de valg som vi træffer, hvilket igen stiller større krav om at reflektere over sine muligheder. Der er derfor et større forventningspres på individet i dag, end det var tilfældet tidligere.

Delkonklusion:

Forældrene står foran store udfordringer, når vi taler om, at eksistere i det danske samfund. I forhold til den vestlige verden kan vores samfund, ifølge Giddens, betegnes som det senmoderne samfund. Giddens peger på aftraditionaliseringen, som et af de væsentligste elementer, idet vi er på vej væk fra traditionerne og bevæger os over i et samfund, hvor individet og dets valg er langt mere i fokus. Det betyder, at vi i højere grad skal tage ansvar for de valg, vi foretager os. Det vil sige, at de etniske forældre som ofte stammer fra en kultur, der er meget præget af traditioner frem for valg, i høj grad må føle sig splittet imellem de to meget forskellige samfund. De har i deres hjemland eksempelvis været vant til visse traditioner i forhold til både valg af ægtefælle, tøj, livsstil, uddannelse og andet. Nu befinder de sig pludselig i den vestlige verden, hvor der er helt andre værdier og kulturer. De er naturligvis ikke i stand til helt at glemme deres egen kultur, og det betyder, at de skal bevæge sig i begge kulturer.

Det indebærer også, at der for manges vedkommende, er en stadig strøm af informationer. Disse skal bearbejdes og forældrene skal forholde sig til dem. Informationer, der ofte foregår på et andet sprog, og i en helt anden mængde end de tidligere har været vant til. Giddens hævder, at selvet er reflektivt, at det reflekterer i forhold til egne valg og handlinger og, at identiteten søges igennem en genspejling af sig selv og sine omgivelser, for at forstå, hvorfor der handles som der gør. Igen skal de etniske forældre bevæge sig dels i traditionssamfundet og dels i det senmoderne samfund, og dette kan betyde, at de kan have vanskeligt ved danne deres identitet og finde sig til rette i det danske samfund. I og med, at identitetsdannelse er usikker, smitter det af på tillidsrelationerne. Det betyder for eksempel, at de etniske forældre kan have vanskeligt ved at have tillid til såvel andre mennesker, som til det danske system eller ekspertsystemet f.eks. socialrådgivere, lærere eller politi.

Empirisk anerkendelsesanalyse.

Med dette afsnit vil vi forsøge at besvare projektets første arbejdsspørgsmål om, hvorfor det er væsentligt at inddrage forældrene i kriminalpræventivt arbejde.

For at opnå større forståelse af, hvilke erfaringer, der er med forældreinddragelse i SSP-regi og hvorfor det er væsentligt, har vi fundet det relevant at benytte Honneths anerkendelsesteori som teoretisk forståelsesramme. Væsentligst i Honneths teori er, at mennesket har brug for anerkendelse i alle tre sfærer, for at kunne leve det gode liv. Samtidigt kan krænkelser i samme sfære skade menneskets psykiske og/eller sociale værdighed og integritet.

Efterfølgende anvendes teoriens forståelsesramme ud fra begreberne *anerkendelse* og *krænkelse* i forhold til den retlige- og den solidariske sfære.

Den Solidariske Sfære:

I Honneths optik, kan vi forstå forældrenes behov for inddragelse ud fra den solidariske sfære. I denne sfære søger forældrene anerkendelse ved social værdsættelse og gennem anerkendelse af sine særlige egenskaber. Deltagelse i fællesskaber er en forudsætning for, at forældrene opnår anerkendelse af deres personlige egenskaber og viden som forældre. I interviewene gives der et eksempel på, hvordan anerkendelse i denne sfære kan finde sted:

” Således, at fokus er den gode vane med at komme i skole. Madpakkerne er i orden. Deres tøj er ikke i orden. Det er så mit næste punkt, at arbejde lidt med. Her har jeg søgt om penge til tøj gennem Børnenes Kontor. Den mor her, kan være svær at samarbejde med, fordi hun

netop godt kan være lidt fantasifuld og påvirket af et eller andet. Det kan godt være lidt svært. Men det er vigtigt, at minde hende på de gode samtaler vi har, hvor det ikke ender med råben og skrigen fra hendes side. Og alt andet lige, børnene ved jo, når hun er der. Altså, de er jo også lidt bekymrede. De kender jo deres mor.”⁴⁴

Med afsæt i Honneths teori kan vi udlede, at citatet udtrykker, at socialrådgiveren, til trods for sit kendskab til familien og de barrierer som misbrug medfører, anerkender mor for hendes formåen i de situationer, hvor konflikter undgås. Når vi anvendes Honneth til at forstå dette citat, anerkendes moderen for sine præstationer og bidrag. Denne form for anerkendelse i den solidariske sfære danner selvværdsættelse hos mor.

Det empiriske materiale understreger videre, at forældreinddragelse ikke foregår i struktureret omfang i SSP-regi. Dette kan konkluderes ud fra nærbetjentens udsagn:

” Der er ingen regler eller papirer, der fortæller, hvornår forældre skal inddrages og jeg vil sige, at det ikke er ret meget brugt.” og ”Jeg må blive et svar skyldig men nej jeg tror aldrig vi har siddet på et SSP-møde og aftalt, at vi drager forældrene ind i det”.⁴⁵

Nærbetjenten fortæller, at det indenfor hans arbejdsområde ikke er meget anvendt at inddrage forældre, hverken af ham selv eller andre, han har kendskab til. Informanten har dog aldrig erfaret at blive afvist af forældrene i de tilfælde, hvor der har været taget initiativ til at inddrage forældrene. I interviewet udtrykkes det således:

” Det har ikke været gjort tit, men de gange vi har gjort det, har det været godt. Forældrene har været positive. De har lyttet til os og vi til dem. Det har gjort, at vi bedre har kunnet få nogle ting til at hænge sammen”.⁴⁶

Betjenten fortæller videre, at når dialogen tages op med forældrene om, hvilke konsekvenser det kan få, hvis den unges adfærd udvikler sig til f.eks. voldslignende handlinger, erfares:

”Det virker som en øjenåbner og forældrene gik, hver især, mere ind i sagen og det blev meget bedre derefter”.⁴⁷

Socialrådgiveren skildrer sine betragtninger om, hvorfor det er væsentligt, at inddrage forældrene:

⁴⁴ Interview side 11

⁴⁵ Ibid. Side 1 og 3

⁴⁶ Ibid. Side 1

⁴⁷ Ibid. Side 1

” Så egentligt ligger vi meget vægt på, at forældrene inddrages på den måde, at vi siger, at de er betydningsfulde voksne uanset, hvor dårlige, vi kan syntes, de er. De er vigtige i børnenes hverdag og så længe, at børnene er hjemme ved forældrene, så skal de være inddraget, også for, at vi kan gøre brug af de erfaringer og den viden, de har omkring deres børn.”⁴⁸

Endelige understreger SSP-læreren, væsentligheden af forældreinddragelse på følgende måde:

” Dels synes jeg de har krav på det, dels synes jeg vi kommer mere rundt om eleven når familien også er inddraget.”⁴⁹

Som ovenstående citater afspejler giver informanterne enigt et billede, der udtrykker, at de oplever, at forældrene gerne vil inddrages og efterfølgende er positive. Informanterne erfarer, at når forældrene anerkendes i fællesskabet, er det medvirkende til, at der i bredere omfang bliver taget fat i problemstillingerne omkring den unge. Dette kan igen medvirke til, at den unge reducerer og i nogle tilfælde helt ophører med de kriminelle handlinger. Endvidere finder informanterne det væsentligt, at få adgang til den viden som forældrene besidder. Hvis ovenstående citaters udtryk forstås gennem Honneths referenceramme, kan vi fastslå, at der individuelt, fagpersonerne imellem er en holdning til og arbejdes efter, at forældrene skal anerkendes i den solidariske sfære. Ligeledes afspejler citaterne, at netop anerkendelse af forældrene, i denne sfære, er positivt i forhold til at målrette en given problemstilling vedrørende et barn.

Krænkelserformen, der relaterer sig til den solidariske sfære, er som informanterne har indikeret, fravær af inddragelse. Det er ikke på samme måde muligt at lave den samme tolkning ud fra teorien, da empirien er mangelfuld på dette område i kraft af, at forældrene ikke er adspurgt.

Sættes de nævnte ovenstående citater ind i Honneths forståelsesramme taler informanterne om, at forældrene i de nævnte tilfælde bliver, og føler sig anerkendt for deres unikke egenskaber som forældre og for deres særlige viden om deres børn. De etniske forældre anerkendes således gennem social solidaritet, hvilket påvirker deres følelse af at være særlig værdifulde og anerkendte personer i forhold til samarbejdet og fællesskabet. Når forældrenes behov for anerkendelse sættes ind i Honneths forståelsesramme, har også de etniske forældre brug for denne mellem menneskelige anerkendelse, for at kunne styrke deres

⁴⁸ Ibid. Side 10

⁴⁹ Ibid. Side 7

selvværd, hvilket gør dem i stand til at påtage sig sit ansvar som forældre og gøre dem handledegytne overfor den unges situation, hvilket leder videre til den tredje sfære, kaldet den retlige.

Den retlige sfære

Den retlige anerkendelse betyder for de etniske forældre, at de har adgang til de rettigheder og pligter som er almengyldige og at de ikke udsættes for forskelsbehandling. En af forældrenes pligter er at varetage ansvaret for den unges trivsel og udvikling. I den retlige sfære kan der opleves krænkelse i form af diskrimination, eksklusion af universelle rettigheder eller manglende inddragelse.

Nærbetjenten fremhæver, at han netop finder det væsentligt, at forældrene påtager sig et ansvar omkring deres børns udvikling i det omfang, der er ressourcer til det:

” Der er mange gode ting at sige om forældreinddragelse. Jeg vil sige, at man kunne spare sig selv for mange ting. Også i samfundet. Forældrene skal have hjælp til at vedkende sig deres ansvar.”⁵⁰

”... gid socialværket havde samme viden, for hvis de havde det, kunne man hurtigere få forældrene på banen. Jeg er overbevist om, at forældrene gerne vil, de skal bare hjælpes.”⁵¹

Holdningerne bag citaterne udtrykker, at der ofte arbejdes med resourcesvage familier, og at informanterne finder det væsentligt, at der tages individuelle hensyn når vi taler om behov for støtte. Hvis vi fortolker på baggrund af Honneths teori, kan vi konkludere at krænkelse som manglende inddragelse, kan føre til lavt selvværd hos forældrene, hvilket kan medføre, at forældrene ikke opfører sig ansvarligt.

Omvendt udtrykker SSP-læreren, om ansvarlighed overfor forældrenes rettigheder og følelser:

”Man er nødt til at tale sammen om tingene. De er nødt til at blive inddraget, også så de er tilfredse, når de går hjem. Og mor føler sig ikke forbigået.”⁵²

” Her er snakken med forældre god for, at der ikke skal være mistillid mellem os, der skal være klare linier.”⁵³

I det nævnte, kan vi således ud fra Honneths begreber påpege, at forældrene anerkendes i den retlige sfære i kraft af, at forældrene respekteres, og at de har samme rettigheder, som samfundets medlemmer, i øvrigt. Forældre, der anerkendes i den retlige sfære, udvikler selvagtelse og kan udvise selvrespekt.

⁵⁰ Ibid. Side 3

⁵¹ Ibid. Side 4

⁵² Ibid. Side 13

⁵³ Ibid. Side 5

Delkonklusion:

Samstemmigt påpeger informanterne, at de alle ser forældreinddragelse som væsentlig, fordi opgaveløsningen bliver varetaget i bredere forstand, bliver belyst fra flere sider og dermed lykkes i større omfang, når forældrene inddrages. Ved at inddrage, får informanterne del i den viden, som forældrene ligger inde med omkring de unge. Samtidig finder informanterne det væsentligt, at der tages individuelle hensyn til de ressourcer, der er i familien, og at hjælpen fra professionelle skal målrettes i forhold hertil. Endvidere finder informanterne det ønskeligt og væsentligt, at forældrene påtager sig sit ansvar i højere grad. Udpræget er, at informanterne i deres daglige virke, dog i varierende grad, arbejder med forældreinddragelse, hvorved forældrene anerkendes både i den retlige, men også i den solidariske sfære. Samtlige informanter vurderer forældreinddragelse som væsentlig og ønsker det udbredt i fremtiden.

Ud fra empirien kan det konkluderes, at der aldrig i SSP-regi, hvor fagpersonerne er samlet, bliver planlagt, at inddrage forældrene i forhold til en given problemstilling. På baggrund af empirien kan det ud fra Honneths begrebsramme påpeges, at der i SSP-regi ikke arbejdes med anerkendelse af forældrene i den retlige eller den solidariske sfære. Forskelsbehandling finder ikke sted, da forældrene generelt ikke bliver inddraget. Forældrene er i SSP-sammenhænge usynlige og respekten for forældrene tilsidesættes, da disse forældre ikke har adgang til samme rettigheder som forældre i f.eks. skole-hjem eller i anbringelsessammenhænge. Det er vigtigt for forældrene, at blive inddraget og anerkendt, for deres særlige egenskaber som forældre. Kun igennem inddragelse bliver forældrene i stand til at tage ansvar og handle i overensstemmelse med den unges behov. Modsat kan det ifølge Honneth betyde tab af personligt selvværd og tab af selvagtelse.

Empirisk kulturforklaringsanalyse.

Vi vil i dette afsnit besvare projektets andet spørgsmål om, hvilke barrierer, der er i forhold til inddragelse af forældrene. Vi vil analysere os frem til en forståelse af, hvilket teoretisk perspektiv, informanterne i vores empiriske materiale anlægger, når de handler med afsæt i de kulturelle barrierer, de peger på eksisterer. Til dette vil vi anvende Marianne Skyttes kulturforklaringsmodel.

På spørgsmålet om informanterne oplever kulturelle barrierer ved at inddrage etniske forældre, og om de synes, der er forskel på at arbejde med etniske og danske forældre, er der tre problematikker, der går igen i besvarelserne, nemlig sprog, accept og æresbegreb.

Sprog nævnes af informanterne, som en stor barriere for at inddrage og kommunikere direkte med forældrene. Nærbetjenten forklarer, at den sproglige barriere har vanskeliggjort det for ham at komme i kontakt med forældrene:

”jeg kan ikke altid forstå, hvad de siger, de etniske, men samarbejdet med ”X” har gjort, at jeg kommer ind i de hjem.”⁵⁴

Løsningen har altså her været, at inddrage en anden fagperson, der også har etnisk baggrund, som kender drengene, og på denne måde slapper forældrene mere af og kommunikationen glider bedre. Socialrådgiveren peger ligeledes på, at sproget er en stor hindring. Hun vælger derfor altid at anvende tolk, ved samtaler med etniske forældre. Hun udtaler at:

”selvom de siger, at de forstår dansk, så er min erfaring, at det ikke helt passer.”⁵⁵

Informanterne vælger her, at det skal være et dialogbaseret og ligeværdigt møde, og ud fra Skytte kulturforklaringsmodel, vurderer vi, at der her er tale om samspilsmodellen. For at sikre, at alle parter får optimalt udbytte og til fulde forstår indholdet i samtalen, vælger informanterne her at inddrage tolk. Det er altså ikke selve kulturen, der er i fokus, men hvordan kulturforskellen får indflydelse på kommunikationen.

Fordelen ved, at informanterne anlægger dette perspektiv er, at kommunikationen og forældreinddragelsen lader sig gøre, på trods af den sproglige barriere. Hvis ikke man havde et samarbejde med anden fagperson, der kender drengene og som selv er etnisk, ville nærbetjenten ikke komme i kontakt med hjemmene i samme grad. I interaktionen mellem etniske forældre og socialrådgiveren eller andre fagpersoner, kunne der også opstå sproglige misforståelser.

Forældrenes accept af, at informanterne arbejder med og omkring børnene, i forskellige sammenhænge, er et gennemgående tema i interviewmaterialet. Etniske forældre med anden kulturel baggrund, og dermed også andre værdier og holdninger, kan have svært ved at forholde sig til de krav, der er gældende i det danske samfund. Informanter peger derfor på, at

⁵⁴ Interview side 2

⁵⁵ Ibid. side 11

dialogen med forældrene er vigtig og nødvendig for at få accept til at arbejde målrettet med de problemstillinger, der eksisterer omkring børnene. Med andre ord vil manglende accept være en barriere. Nærbetjenten fortæller, at de er nødt til at have forældrene på banen:

”Vi får en god snak med forældrene, og bliver enige om at gøre noget, og de skal også gøre noget derhjemme. Vi fik grønt lys til at gøre en masse ting med drengene,(...) uden at skulle spørge forældrene hver gang.”⁵⁶

Også SSP-læreren peger på vigtigheden af, at få forældrenes accept og forståelse for, hvordan og hvorfor skolen arbejder som de gør, når det handler om problemstillinger vedrørende børnene. Når skolen vælger at inddrage forældrene, er det også for, at der ikke skal opstå mistillid og for, at der skal være klare linier omkring, hvordan skolen vælger at handle i en given sag. Eksempelvis blev en forælder inddraget i en sag om mobning.

”Jeg ringede til moderen først. (...)Jeg synes det er rart at have forældrenes accept af, at det er sådan vi håndterer det her og vi ser alvorligt på det.”⁵⁷

Med baggrund i Skyttes kulturforklaringsmodel vurderer vi, at måden man her vælger at arbejde på, hører under kulturforklaringsmodellen om relativisme. Udgangspunktet for denne model er, at hver kultur må forstås på sine egne præmisser og at problemer med baggrund i kulturforskelle bedst løses indenfor egne rækker. Her søger informanterne, via dialogen, dels at få indsigt i familiens kultur og dels at forklare, hvori problemstillingen opstår i forhold til den danske kultur og danske værdier. Målet er, at der igennem dialogen skabes en større forståelse og her igennem accept fra forældrenes side. Forældrene giver således deres accept af, at informanterne må søge at løse problemerne, omkring de etniske børn. Fordelen ved denne model, når det lykkes, er at der åbnes for et gensidigt samarbejde omkring det enkelte barn. Ulempen er, hvis det ikke lykkes at få accepten, og den etniske familie ønsker at klare problemerne indenfor egne rækker, at der her vil være risiko for, at socialrådgiveren undlader at handle.

I disse situationer kunne socialrådgiveren med fordel anvende livsformsanalysen, som et analyseredskab, til at opnå større indsigt og forståelse for familiens samlede situation.

Socialrådgiveren skal først sætte sig ind i familiens baggrund, herunder værdier og traditioner, uddannelse/arbejde og familie/hjem, for herigennem at opnå den nødvendige tillid, som kræves, for at opnå den ønskede accept fra forældrenes side.

⁵⁶ Ibid. Side 2

⁵⁷ Ibid. Side 6

Endelig peges der på æresbegrebet, som en kulturel barriere. I et konkret eksempel var der tale om en etnisk far, der truede med, at han ville slå en skolelærer ihjel, hvis hun, i forbindelse med en konflikt, havde skadet sønnen, så han var død. Den etniske far var her meget truende i sin adfærd og i sit sprog. SSP-læreren mener:

*"Der er sådan et eller andet æreskodeks, øje for øje."*⁵⁸

Han understreger endvidere, at det ikke er en problematik, man oplever med danske forældre. Vi vurderer, at der også her er tale om relativismen. Her opleves kulturforskellen tydelig og det fremgår klart, at familien ikke ønsker indblanding fra andres side, men at man ønsker at klare problemerne indenfor egen kulturelle ramme. Faren er her, at fagfolk, der i først omgang indtager hjælperollen, bliver mødt af voldsom modstand, og derfor trækker sig og i stedet lader stå til, på trods af eventuelle åbenlyse problemer i den etniske familie.

Udover disse kulturelle barrierer, var der alligevel enighed om, at alle forældre uanset nationalitet, har krav på at blive inddraget. Bl.a. socialrådgiveren påpeger at:

*"Det er jo ligegyldigt om de er etniske eller danske. (...)De er her jo på lige fod med andre."*⁵⁹

Samtidig siger hun dog, at der er kulturelle barrierer, som f.eks. børnene, der på grund af deres forkælede opdragelse, tror de kan bestemme på skolen. Hun afviser her at tage kulturelle hensyn og siger:

"De har ikke mere at skulle have sagt end alle andre. Vi tager ikke hensyn".⁶⁰

Vi vurderer på baggrund af Skyttes kulturforklaringsmodel, at der her er tale om kulturforklaringsmodellen om det universelle menneske.

Udgangspunktet er her, at vi alle først og fremmest er mennesker, og at vi alle dybest set er ens. Empatien er styrende for vores måde at være sammen med andre på og holdningen er, at vi skal behandle andre, som vi gerne selv vil behandles. Rådgiveren peger jo netop på, at hun vælger at behandle alle ens, uanset om der er tale om etniske eller danske forældre. Det har den fordel, at forældrene vil møde empati og ligeværdighed. Ulempen ved modellen er, at kulturelle og menneskelige forskelle forsvinder og dermed opnås der ikke en dybere indsigt i familiens kulturelle baggrund og deres syn på løsningsmuligheder i forhold til problemerne.

⁵⁸ Ibid. Side 7

⁵⁹ Ibid. Side 12

⁶⁰ Ibid. Side 12

Delkonklusion:

Samlet peger informanterne på, at der er kulturelle barrierer, som sprog, accept og æresbegreb, der vanskeliggør forældreinddragelsen. Men samtidig er de alle enige om, at det er enormt vigtigt, at forældrene bliver inddraget, når de arbejder med etniske børn og unge. Informanterne understreger, at mødet med forældrene bør være dialogbaseret og ligeværdigt, for at sikre en god og gensidig kommunikation. Samtidigt understreges vigtigheden af, at forældrene har kendskab til normerne i det danske samfund, og at de samtidig accepterer, at fagpersonerne handler ud fra gældende samfundsnormer, hvad angår de etniske unge. Informanterne arbejder derfor bevidst med at afhjælpe barriererne, ved f.eks. at inddrage tolk og ved at informere forældrene om forhold, der vedrører børnene. Dette sikrer samtidig, at der ikke opstår misforståelser eller mistillid. Dvs. at de, i mere eller mindre grad, arbejder ud fra de tre kulturforklaringsmodeller.

Marianne Skytte peger på, at det er nødvendig at have kendskab til og forståelse for, den kulturelle kontekst et menneske er opvokset i og opdraget ud fra. Hun hævder, at en persons adfærd afspejler den kulturelle baggrund personen har, og dermed vil forskellige kulturelle baggrunde, også betyde forskelle i måden vi handler og agerer på. I arbejdet med de etniske forældre, søger informanterne primært accept og forståelse fra forældrenes side til at arbejde med deres børn. Her mangler de at sætte sig ind i den kulturelle baggrund forældrene har, for at kunne målrette indsatsen i forhold til børnene. Konsekvensen af den manglende baggrundsviden om familien, kan være at informanterne ikke opnår forældrenes accept og informanterne derfor undlader at handle, i forhold til den unges problemstillinger.

Informanterne kan derfor med fordel bevæge sig endnu mere og endnu dybere på alle tre niveauer, i samarbejdet med de etniske børn og deres forældre, for at udvide forståelsen for mennesker med en anden kulturel baggrund end deres egen. Her vil det være oplagt, om informanterne anvendte livsformsanalysen, som et redskab til at udvide deres indsigt og forståelsesramme i arbejdet med familierne i SSP-regi. Ved at anvende livsformsanalysen vil informanterne opnå et dybere kendskab til familiens baggrund, livssyn og livsbetingelser og derved bedre kunne målrette den helhedsorienterede indsats.

Empirisk analyse ud fra de fire fællesmetodiske principper.

Dette afsnit har til hensigt, at besvare projektets tredje arbejdsspørgsmål om, hvordan socialrådgiveren bedre kan udfylde sin professionsrolle i det fremtidige arbejde med forældreinddragelse i SSP-regi. Socialrådgiverens professionsrolle, livsformsanalysen og de fire fællesmetodiske principper anvendes i analysen, med henblik på at finde frem til, hvilke elementer, der i højere grad kan indgå. Til dette har vi valgt at anvende empiri fra to kilder. Interviewene fra fagpersoner i SSP-regi og det tilvirkede empiri, der vedrører professionsrollen, de fire fællesmetodiske principper og livsformsanalysen. Væsentligst i principperne, er socialrådgiverens samlede problemopfattelse, som består af en kombination af for-forståelse og personkendskab, og endvidere er styrende for rådgiverens valg af metode og indsats.

Den indsamlede empiri peger på, at der i SSP-regi ikke findes en egentlig opskrift på, hvordan man i organisationen ønsker at varetage forældreinddragelse, når en opgave skal løses.

Organisering, faste procedurer og handlemåder konstateres af informanterne som fraværende i SSP-regi på følgende måde:

”Der er ingen regler eller papirer, der fortæller, hvornår forældre skal inddrages og jeg vil sige, at det ikke er ret meget brugt.” og “ det er sådan at møderne forgår, det er sådan lidt ustruktureret”⁶¹

Socialrådgiveren arbejder bl.a., som tidligere beskrevet, ud fra de fire fællesmetodiske principper. Disse principper giver anledning til nogle indsigtsparemetre, der også med fordel kan benyttes i SSP-regi. Disse elementer vil efterfølgende anvendes i analysen for at få indsigt i, hvilke elementer socialrådgiveren med fordel kan anvende i SSP.

Systematisk sagsarbejde og etik.

Socialrådgiverens professionsrolle er kendetegnet ved systematisk sagsarbejde, som indebærer refleksioner over relevante bagvedliggende indsigtsparemetre. Socialrådgiverens arbejde har til hensigt at undersøge og definere barrierer og ressourcer, der anses for centrale for den videre vurdering, efterfølgende indsats og opfølgning.

Socialrådgiverens tilgang til systematisk sagsarbejde, kan bidrage med en helhedsorienteret og koordineret indsats ud fra en samlet vurdering af familiens situation. Udgangspunktet for socialrådgiveren i SSP-regi er samarbejde og inddragelse, hvilket skal ske ud fra forældrenes

⁶¹ Interview side 1

og den unges livsverden og forståelse. I socialt arbejde er faglighed, inddragelse og gensidig tillid helt centrale etiske aspekter, som kan fremmes ved at fokusere på ligeværd, rettigheder, ansvar og ønsker. I interviewet udtrykker socialrådgiveren at:

” hvor det er vigtigt at være præsenteret og snakke sammen, om ikke andet for at få klarlagt, hvordan samarbejder vi bedst.”⁶²

Eksemplet viser, at i inddragelsen af forældrene, er det vigtigt, at der er gensidig tillid, samt at det aftales indenfor hvilke rammer, samarbejdet optimeres.

Helhedssyn:

Helhedssynet er et af de indsigtsparemetre som socialrådgiveren kan anvende i SSP-samarbejdet. Udfordringen i det sociale arbejde er at koble ydre og indre perspektiver i den helhedsorienterede indsats rettet mod den unge. Psykologiske og socialpsykologiske forhold eksisterer altid i samspil med kulturelle, materielle og normative forhold. Væsentligt er derfor også opmærksomhedspunkter som menneskets livsvilkår, livssituation, livserfaring samt fokus på dennes barrierer, resurser og behov. Fagpersonerne i SSP sidder med, hver deres indsigt i den unges og evt. også forældrenes livsverden. I interviewet giver socialrådgiveren et eksempel på, hvordan hun arbejder med helhedssynet i praksis.

” Og så forsøger jeg ad bagvejen at tænke, hvordan er det så, vi kan være med til at løse noget af det andet, som lærerne fortæller mig er problematiske ”⁶³

Et andet eksempel, hvor også helhedssynet er taget i anvendelse kommer fra denne udtalelse fra læreren:

Hvis jeg får en strøtanke lige nu, så kunne det være noget lignende familieklassen, hvor man lægger vægt på opdragelse, og ikke taler ned til forældrene, men gerne hjælper med simpel opdragelse.⁶⁴

I det første eksempel viser hun, at hun ønsker at gøre brug af andre fagpersoners erfaringer, i løsningen af den givne problemstilling. I det andet eksempel er læreren opmærksom på de samfundsmæssige betingelser og kulturelle forskelle, der eksisterer i arbejdet med etniske familier. Ovenstående er eksempler på, hvordan man kan anvende helhedssynet i praksis.

⁶² Ibid. Side 13

⁶³ Ibid. Side 11

⁶⁴ Ibid, side 8

I det sociale arbejde er det vigtigt at forstå et menneskes kulturelle kontekst, for at kunne forstå betydningen af de kulturelt betingede forskelle, der ligger til grund for et menneskes syn på og adfærd i hverdagen. Yderligere hjælp til forståelse kan socialrådgiveren hente i livsformsanalysen, hvor en livsform er en bestemt måde at opfatte hverdagslivet og dets vilkår på. Begreber som arbejde, familie og fritid hænger sammen i en struktur, hvor delene definerer hinanden. Den, der bærer en bestemt livsform indgår i virkeligheden og opfatter vilkårene omkring sig, som personens begrebsverden gør det muligt. Der er fire ledetråde kultur, samfund, familiehistorie og den personlige historie, der bør tages i betragtning for en forståelse af en konkret individuel/ familie kultur. Disse niveauforskelle giver et redskab til klarlægningen af en families/persons egen forståelse af den kulturelle kontekst, de befinder sig i, og indenfor hvilken kontekst problemerne skal løses.

Kommunikation og etik:

Uanset hvilke redskaber, som anvendes i socialt arbejde, er det nødvendigt at søge forståelse af forældrenes særlige situation og få den belyst gennem en velgennemført professionel samtale. Kommunikationen skal være konstruktiv, indeholdende accept og empati.

Socialrådgiverens dobbelte rolle og det derved asymmetriske forhold bør mindskes så, at forældrene ikke bliver genstand for rådgivningen, men at der i stedet skabes en ligeværdig samtale, hvor magtmisbrug undgås. Kommunikationen skal betone det positive og være en fremadrettet dialog mod nedbrydning af barrierer frem for et enstrengt fokus på problemet. Socialrådgiveren beskriver et eksempel på dette i interviewet:

”Der slår jeg hende ikke oveni hovedet med de ting, der ikke er i orden ifht. skolegang, men jeg inddrager hende, og roser hende for det, der kan roses”⁶⁵

Et andet eksempel på etik og kommunikation gives her af nærbetjenten:

”Rådgiveren sendte breve rundt, og fortalte at vi skulle komme”⁶⁶

I stedet for at dukke uanmeldt op, har rådgiver og betjent valgt at kommunikere ud til forældrene, at de kommer på besøg, samtidigt med, at det er mere etisk korrekt at melde sit besøg i stedet for blot at dukke op uanmeldt.

Det følgende udsagn fra nærbetjenten, er også et eksempel på, at etik og god kommunikation er i spil:

⁶⁵ Ibid. Side 11

⁶⁶ Ibid side 3

*"I nogle af disse hjem har vi spist sammen med drengene, og det er meget positivt at komme i hjemmene sammen med drengene, og de slapper mere af og så kan alle tale et bedre dansk."*⁶⁷

Fagpersonerne er opmærksomme på vigtigheden af, at få drengene og forældrene til at føle sig afslappede, hvilket er grunden til, at de tager hjem til dem og spiser. Dette fremmer, i flg. nærbetjenten, kommunikationen og dialogen.

En ligeværdig kommunikation, åbner muligheden for et tillidsfuldt samarbejde, hvorfor det også er centralt at tage højde for forskellige problemstillinger. F.eks. forudfattede holdninger til familierne uden hensyntagen til dets individualitet samt en adfærd, der er rettet mod personer pga. et gruppetilhørsforhold jf. Dansk Socialrådgiverforenings etikvejledning. Udformning af egne formuleringer er et opmærksomhedspunkt, hvis ansvar hviler på socialrådgiveren, fordi det udtalte ikke nødvendigvis er det samme som det opfattede. Derfor er det vigtigt at sikre sig under samtalen, hvad der bliver hørt og om det giver mening, hvilke socialrådgiveren udtrykker således i interviewet.:

*"Bare det, at man har mødtes og talt ordentligt sammen gør, at de har set et ansigt, og de ved, der er ingen, der vil dem noget ondt"*⁶⁸

Delkonklusion:

I socialrådgiverens professionsrolle indgår de fire fællesmetodiske principper, som arbejdsredskaber. Elementerne indeholder hver især nogle parametre, som socialrådgiverne skal være opmærksom på i sit arbejde. Markant er, at informanterne fremhæver, at der ikke er nogen egentlige regler eller rammer for, hvornår eller hvordan forældrene skal inddrages. Udpræget er således fraværet af systematikken omkring varetagelsen af forældreinddragelse. Empirien viser endvidere, at fagpersonerne anvender og er bevidste om helhedssynet, etiske aspekter og kommunikationens betydning i deres daglige arbejde. Udsagnene peger også på, at der er et behov for en koordinering af ansvarsfordeling og et samlet værdigrundlag for, hvordan og hvornår forældre skal inddrages i SSP-sammenhænge.

Socialrådgiveren kan her spille en hovedrolle, når dagsordenen skal sættes for, hvordan forældre inddrages i SSP-regi. Socialrådgiveren må være forgangsmand for, at der bliver handlet etisk forsvarligt i forhold til forældrene. Dette vil medføre, at forældrene får indsigt i

⁶⁷ Ibid side 2

⁶⁸ Ibid. Side 13

de unges problemstillinger, får mulighed for at bidrage til løsningen og herved påtage sig et ansvar. Det etiske element skal således tydeliggøres samtidig med, at fordelene, som en bredere og mere effektiv opgaveløsning, skal fremhæves. Qua sin profession har socialrådgiveren kompetencerne og redskaberne til at kunne varetage denne opgave, hvis elementerne som helhedssyn, etik, kommunikation og livsformsanalysen, anvendes i højere grad.

Endvidere kan det overblik og de kompetencer det systematiske sagsarbejde og helhedssynet giver socialrådgiveren, med fordel anvendes i langt større grad, hvorved socialrådgiveren kan styrke og udvikle det faglige råderum i SSP-regi, når sociale problemer skal forebygges og løses. Socialrådgiveren skal være bevidst om sin position, som en vigtig aktør på forebyggelsesområdet. Endvidere kan socialrådgiveren styrke det tværfaglige samarbejde ved at udvikle og kvalificere den socialfaglige indsats, og ved at påtage sig rollen som tovholder. Opgaven vil bestå i at samle viden fra fagpersonerne og koordinere og målrette indsatsen for den enkelte opgaveløsning, således at de kompetencer og den viden, der allerede ligger i SSP-regi anvendes.

I forhold til forældrene skal socialrådgiveren være det asymetriske forhold bevidst, så de bedste forudsætninger for en ligeværdig og fremadrettet dialog skabes. For at imødekomme samarbejdet, er det endvidere vigtigt, at socialrådgiveren under samtalen sikrer sig, at hun og forældrene har samme opfattelse af budskabet.

På baggrund af de nu udarbejdede analyser, vil de relaterede delkonklusioner, der har besvaret vores underspørgsmål, efterfølgende ligge til grund for projektets endelige konklusion.

Konklusion

Formålet med dette projekt, var at undersøge, hvordan socialrådgiveren i SSP-regi kan arbejde mere målrettet med forældreinddragelse omkring integration af etniske unge. For at besvare spørgsmålet, har vi fundet det væsentligt at se på, hvorfor det er vigtigt at inddrage forældrene. Vi har endvidere vurderet, at det også har været nødvendigt at se på, hvilke barrierer, der er i forhold til inddragelse af forældrene og endelig, hvordan socialrådgiveren bedre kan udfylde sin professionsrolle, i sit fremtidige arbejde med forældreinddragelse i SSP-regi.

Det indsamlede empiri påpeger, at fagpersonerne i SSP-regi ikke inddrager forældrene i samarbejdet vedrørende de unge. Empirien angiver dog, at informanterne særskilt i deres dagligdag beskæftiger sig med og benytter sig af deres individuelle socialfaglige kompetencer.

For at socialrådgiveren kan målrettet sit arbejde med de etniske familier, må hun være bevidst om de samfundsmæssige strukturer og livsvilkår for de etniske forældre i det danske samfund. Det danske samfunds normer og kriterier for vellykket integration er, ifølge Integrationsministeriet, at etniske forældre kommer i arbejde og bliver selvforsørgende, at det er fælles demokratiske værdier, der skal være gældende i det danske samfund og endelig, at unge bryder med den sociale arv og får en uddannelse.

Ud fra Giddens forståelsesramme kan det tolkes, at samfundsmæssige strukturer og opvækstvilkår har indflydelse på, om integration bliver vellykket i et senmoderne samfund som Danmark. Familier med anden etnisk baggrund, der kommer til Danmark, står over for en række udfordringer. Udfordringerne består i at forældrene bevæger sig imellem det senmoderne samfund og traditionssamfundet. Socialrådgiveren skal være opmærksom på, at disse familiemedlemmer, hver især, har deres unikke livshistorie, som de fortolker familien og samfundet ud fra. Familierne gennemgår en aftraditionalisering i kraft af, at de bevæger sig væk fra traditionssamfundet og bevæger sig ind i et individualiseret samfund, hvor den enkelte og dennes valg i højere grad er i fokus. Socialrådgiveren skal gøre sig overvejelser om, at forældrene skal forholde sig reflektivt til egne valg og handlinger, samtidig med, at de søger identitet igennem en spejling af sig selv og sine omgivelser. Socialrådgiveren skal

endvidere have sit fokus på, at en mangelfuld identitetsdannelse har indvirkning på tillidsrelationerne og dermed også på tilliden til fagpersonerne.

Familiernes manglende danske sprogkunderskaber er en udpræget kulturel barriere, der vanskeliggør integrationen af de etniske familier. Forældrenes sproglige barrierer og de forskellige kulturelle baggrunde, afspejles i forældrenes adfærd og medfører, at de handler og agerer på forskellige måder. I mødet med de etniske familier er det derfor vigtigt, at socialrådgiveren arbejder bevidst med at afhjælpe sproglige barrierer således, at der ikke opstår misforståelser eller mistillid.

For at kunne målrette sin indsats overfor den unge, skal socialrådgiveren endvidere inddrage sin kulturforståelse og arbejde bevidst med den, for at få en dybere indsigt i familiernes kulturelle baggrund. Konsekvensen ved ikke at arbejde målrettet med sin kulturforståelse kan være, at socialrådgiveren ikke opnår den nødvendige accept fra forældrenes side, i forhold til, at kunne iværksætte en fremadrettet indsats, og at hun derfor helt undlader at handle.

Vi vurderer, at et godt indsigtsparemeter for socialrådgiveren kunne være at tage livsformsanalysen i anvendelse, for derved bedre at kunne målrette den helhedsorienterede indsats. Det betyder for socialrådgiveren, at hun skal være opmærksom på, at forældrene må forholde sig til en flerkulturel virkelighed, som især deres børn står midt i. Forældrene vil eventuelt erfare, at deres oplevelse af tilhørsforhold ikke er det samme som deres børns. Børnene vokser op med andre kønsroller end forældregenerationen, og forældrene mestrer ikke nødvendigvis de nye udfordringer som deltagere i det danske samfund. Familiens kulturelle baggrund, og socialrådgiverens forståelse af denne, er således fundamental.

Vi vurderer, at det mest optimale i socialrådgiverens arbejde med, at målrette indsatsen med forældreinddragelse omkring integration af etniske unge, er en kombination af de tre kulturforklaringsmodeller.

I kraft af, at erfaringerne fra skole, forening og anbringelse enigt angiver, at forældrenes rolle og ansvar er væsentligt for at kunne målrette en given indsats, må socialrådgiveren fastholde denne samlede viden om, at forældrenes betydning for den unges opvækst og integration i det danske samfund, er helt elementær. Socialfaglige problemstillinger er komplekse, og det er centralt, at socialrådgiveren besidder de nødvendige kompetencer for at håndtere de særlige udfordringer, der kan opstå i forbindelse med inddragelse af forældrene. Den manglende inddragelse betyder, at forældrene føler sig forbigået, og det er derfor vigtigt, at socialrådgiveren arbejder bevidst med sin kulturforståelse, kommunikation og anvender et

ressourcesyn i forhold til forældrene. Når etniske forældre ikke involverer sig i den unges problemstillinger, skyldes det kulturel forskellighed, manglende kendskab til normer og de uskrevne regler, der eksisterer i det danske samfund. Dialogen er derfor vigtig for, at socialrådgiveren kan skabe tillidsfulde samarbejdsrelationer, samtidig med at hun sikrer, forældrene det nødvendige kendskab til gældende værdier og normer.

Måden socialrådgiveren møder forældrene på, har altså afgørende betydning for det videre samarbejde. Den åbne og ligeværdige dialog har betydning for, at misforståelser undgås. Formår socialrådgiveren ikke at inddrage forældrene i det nødvendige omfang, kan det for børnene få den konsekvens, at de får svært ved at begå sig i skolen og i foreningslivet, da de ikke får forældrenes opbakning.

Forældrene er i SSP-regi usynlige og bliver ikke respekteret, og får derfor ikke adgang til samfundets universelle rettigheder, som medvirken i egen sag. Vi kan herudfra konkludere, at de etniske forældre ikke anerkendes i hverken den retlige- eller den solidariske sfære.

Da forældre ikke anerkendes eller inddrages i SSP-samarbejdet, skal socialrådgiveren bidrage til, at der bliver lagt en fælles forståelsesramme, således at forældrene inddrages, som det rent faktisk ønskes af de tilknyttede fagpersoner. Gennem anerkendelse og inddragelse af forældrene belyses problemstillingen fra flere sider, og socialrådgiveren har dermed større forudsætninger for at arbejde helhedsorienteret, tage individuelle hensyn til familiens ressourcer og forhindre, at forældrene oplevet et tab af selvværd eller selvagtelse.

Her kan socialrådgiveren anvende sit etiske kodeks og optimere helhedssynet, ved at inddrage forældrene, som herved vil opleve, at blive mødt med anerkendelse i begge sfærer.

Socialrådgiveren skal derfor skabe de bedste forudsætninger for forældrene, igennem anerkendelse og inddragelse så, at forældrene i højere grad kan påtage sig forældreansvaret og blive i stand til at handle, med udgangspunkt i den unges behov.

Vi mener, at socialrådgiveren skal påtage sig rollen som tovholder i det tværfaglige samarbejde, for at skærpe helhedssynet og den socialfaglige indsats. I den forbindelse skal hun sikre, at den viden og de kompetencer, der allerede ligger indenfor SSP's rammer anvendes.

Socialrådgiveren kan i kraft af sin socialfaglige baggrund bidrage til, at forældreinddragelse i SSP-regi udvikles ved at anvende elementer som helhedssyn, etik, kommunikation, systematisk sagsarbejde og livsformsanalysen. Socialrådgiveren skal i denne forbindelse anvende systematikken til få tilrettelagt opgave- og ansvarsfordelingen og sikre at der handles

etisk ansvarligt i forhold til, at inddrage de etniske forældre i løsningen af den unges problemstilling.

Når vi taler inddragelse, kommer socialrådgiverens kommunikative, empatiske og anerkendende evner i spil og det er derfor vigtigt, at hun sikrer sig, at budskabet opfattes ens af både forældre og socialrådgiver. Der skal være tale om en ligeværdig og fremadrettet dialog. Vi kan hermed konkludere, at socialrådgiverens kommunikative evner har afgørende betydning for, hvordan samarbejdet forløber med de etniske forældre.

I vores forforståelse lå en antagelse om, at forældreinddragelse fandt sted i et begrænset omfang indenfor SSP. Denne antagelse er undervejs i projektet blevet udfordret og sat i spil ved at undersøge de enkelte elementer i SSP. Vi kan konkludere, at der ikke er nogen retningslinier for inddragelsen eller ansvarsfordelingen, og at inddragelsen kun praktiseres af fagpersonerne individuelt, dog i varieret omfang.

Når vi ser på helheden, har vi gennem projektet erfaret, at forældreinddragelse slet ikke finder sted i SSP-regi, til trods for, at samtlige fagpersoner finder det væsentligt. Vores antagelse er dermed blevet afkræftet og vores forforståelse har således ændret sig undervejs.

I vores forforståelse ligger der nu en antagelse om, at der i SSP-regi findes mange personlige og faglige kompetencer, men at de ikke udnyttes optimalt i SSP-regi, i forhold til inddragelse af de etniske forældre.

Vores nye forforståelse har ledt os hen til følgende perspektivering.

Perspektivering

Med baggrund i den viden vi har erhvervet os, er vi enige om, at der var mange andre forhold, vi kunne have beskæftiget os med i dette projekt. F.eks. er vi meget opmærksomme på, at hele forudsætningen for, at vores konklusion, og øvrige forslag lykkes, er, at fagpersonerne kan samarbejde optimalt. Der skal være fokus på det tværfaglige samarbejde. Fagpersonernes forskellige syn på behovet for hjælp, hvad angår de unge, kan medvirke til, at de har vanskeligt ved at finde en fælles forståelsesramme. Da definitionen af behovet for hjælp er forskellig fra fagperson til fagperson, er deres løsninger sandsynligvis ligeså forskellige og de vil derfor have hver deres mening om, hvordan opgaven bedst løses for familierne. Det stiller store krav til struktur og klare linjer og enighed om, hvad man skal og må. Det er endvidere vigtigt, at de forskellige faggrupper interesserer sig for, hvad de andre kan bidrage med til samarbejdet.

Man kunne også prøve at se på, hvordan hele SSP er organiseret, for at se om noget kunne gøres anderledes og bedre, end det er tilfældet i dag. Dette kunne f.eks. tænkes ind i det nye Trivselsforum, for Aalborgs Kommunes vedkommende.

Ud over ovenstående har vi haft nogle strøtanker i forbindelse med udarbejdelse af dette projekt. Vi er blevet meget bevidste om, at problemerne med disse etniske og socialt udsatte familier og integrationen i vort samfund er særdeles komplekst. Vi vil i denne perspektivering fremsætte løsningsforlag, hvori der ikke er taget højde for eventuelle manglende resurser, af såvel økonomisk som personalemæssig karakter. Vi mener dog stadig, at vi bevæger os indenfor realistiske rammer, når vi taler om at omsætte ideerne til virkelighed.

Vores tanker i denne perspektivering er heller ikke belyst ud fra teoretiske referencerammer, men er snarere et udtryk for nogle af de ideer og refleksioner, som vi har gjort os undervejs i processen, men som vi ikke har fundet relevans for og plads til i projektet.

Vi vil derfor foreslå at man sætter flere kræfter ind på at hjælpe forældrene. Vi vil oprette et satellitkontor i Aalborg Øst, hvor vi vil ansætte en socialrådgiver, der kan være det for forældrene som den sociale gadearbejder "X" er for deres børn. Rådgiverens rolle ville spænde vidt, hun skal være synlig for forældrene og ikke mindst opsøgende. Hun skal endvidere fungere som koordinator i forhold til SSP-regi. Med dette mener vi, at hun skal sørge for sparring og vidensdeling, og ikke mindst, at forældrene er orienterede om, hvad der foregår omkring deres børn. Hun skulle således være en vigtig person i nærmiljøet, en synlig person, som forældrene kan henvende sig til og have tillid til.

Et supplement til dette kan være de såkaldte familieklasser. De fungerer i et omfang i dag, hvor de er et tilbud til familier, hvis børn har sociale vanskeligheder, men vi forestiller os dem lidt anderledes, idet vi ikke mener, at de først skal tilbydes når og hvis der er problemer med de etniske børn. Vi mener, at der skal være mulighed for, at forældrene også kommer på skolebænken og får et indblik i, hvad dansk kultur er og hvordan hele systemet fungerer, herunder foreningsliv og fritidsliv, men naturligvis også skolegang, det politiske system, samt andre relevante emner. Det hele skulle foregå ad frivillighedens vej.

Ovennævnte er blot eksempler på det vi mener, kan være vejen til bedre integration, og vi er overbeviste om, at der findes langt flere og gode muligheder, som ikke har fundet vej til dette projekt.

Abstract

The title of the bachelor project is “Parent involvement within the framework of SSP” (School, Social authorities and Police)

Today the large Danish cities have diverse populations. The populations are composed of many different cultures especially in exposed residential areas. However it is very important to remember how essential it is to ensure that integration of people with ethnic backgrounds is under optimum conditions. When conducting social work in Denmark, we focus on involving the parents when we are exploring potential problems with their child. Several surveys shows that involving the parents have a favourable effect on the outcome of the case.

In Denmark we have a widespread co-operation between different authorities surrounding school children. The co-operations is called SSP. It is a combination of employees from the school system, the social authorities and the police. The main task is to prevent criminal behaviour in young people.

After interviewing a member of a SSP group we discovered there was a problem with the involvement of the parents. It seems that the main focus is on the young people and nobody, at first, seems to focus on involving the parents. We started to wonder why, but also how it could be possible to focus more on parent involvement.

To answer that question we have interviewed people who are part of the SSP co-operation. We have used theories from, for example; Anthony Giddens, Axel Honneth, and a Danish scientist, Marianne Skytte, (theories about integration).

Using the terms in the theories, we found different kind of barriers, important for the social worker to be aware of, when working with and involving ethnic parents.

We are also surprised to discover that parent involvement does not take place at all in the SSP co-operation. We now know, how important is to involve the parents, because it makes them feel respected and important. We are sure that involving the parents is the right way to achieving a better and more successful integration.

Litteraturliste

Bøger:

- Birkler, Jacob 2005. *Videnskabsteori – En grundbog*. Munksgaard
- Bitsch Olsen, Poul & Fuglesang Lars 2004. *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne – på tværs af fag kulturer og paradigmer*. Roskilde universitets forlag
- Eriksen, Thomas Hylland & Arntsen, Torunn 2003. *Kulturforskelle kultur møder i praksis*. Munksgaard
- Giddens, Anthony 1996. *Modernitet og selvidentitet. Selvet og samfundet under senmoderniteten*. Hans Reitzels forlag
- Gilje, Niels & Grimen, Harald 2002. *Samfundsvidenskabernes forudsætninger*. Hans Reitzels Forlag
- Guldager, Jens 2001. *Helhedssyn i socialt arbejde*. Danmarks Forvaltningshøjskoles forlag.
- Hillgaard, Lis & Keiser, Lis 1979. *Social (be)handling. Teori og metode i socialt arbejde*. Munksgaard
- Honneth, Axel 2003. *Behovet for anerkendelse – en tekst samling*. Hans Reitzels Forlag
- Hummelgaard, Hans 2001. *Social og etnisk bestemt bosætning – årsager og konsekvenser*. AKF Forlaget
- Jespersen, Peter Kragh 2007. *De professionelle, fagbureaukratiet og omstilling i den offentlige sektor, i Sociale organisationer i en omstillingstid*. Hans Reitzels Forlag
- Kjørup, Søren 2003. *Forskning og samfund*, Gyldendals boghandel
- Lingås, Lars Gunner 2005. *Etik for social og sundhedsarbejdere*. Hans Retizels Forlag
- Meeuwisse, Anna & Hans Swärd 2004, *Hvad er et socialt problem?*, Hans Reitzels Forlag
- Pedersen, KB & Nielsen 2001. *LB kvalitative metoder – fra mateteori til markarbejde*, Roskilde universitets forlag
- Psykologisk Pædagogisk ordbog 1997. Gyldendal
- Reidun Hafstand & Haldor Øvreide 2004. *Forældre fokuseret arbejde med børn*. Systeme academi
- Riis, Ole 2005. *Samfundsvidenskab i praksis – introduktion til anvendt metode*. Hans Reitzels Forlag
- Rønn, Carsten 2006. *Almenvidenskab for professionsuddannelse*. Alinea
- Skytte, Marianne 2007. *Etniske minoritets familier og socialt arbejde*. Hans Reitzels Forlag
- Skytte, Marianne 1997. *”Det kulturelle aspekt” i Etniske minoritetsfamilier og socialt arbejde*. Hans Reitzels forlag
- Thagaard, Tove 2004. *Systematik og indlevelse*. Akademisk Forlag

Rapporter:

- Helhedsplan 2007, *Integration og Beskæftigelse i Aalborg Øst*, udarbejdet af Himmerland, Fjordblink, Vanggården, Lejerbo og Aalborg Kommune.

Artikler:

- ANSVAR. Nr. 1. Et debat og holdningsmagasin til forældre i Aalborg.

Hjemmesider:

- <http://ekspertpanelet.ms.dk/sporgsvar/demografi.htm>
- <http://dlf.org/undervisning/fag+og+evaluering/evaluering+og+pr%c3%b8ver/pisa>
- www.aarhus.dk/vis_artikel.asp?ArticleId=28062
- www.bt.dk/article/20040528/KRIMI/105280363/1053
- www.fbu.dk/dokumenter/artikler_boeger/Inddragelse_skal_finde_sted_-_det_kan_ikke_vaelges_fra.doc
- www.fbu.dk/dokumenter/artikler_boeger/Inddragelse_af_boern_og_unge.doc
- www.brugforalleunge.dk/taskforce
- www.crimprev.dk/sw226.asp
- www.dif.dk/ForForeningen/Forside/Raadgivning/Integration.aspx
- www.get2sport.dk/Files/Billeder/dif_pdf_370.pdf
- www.kabuprojekt.dk/Files/Filer/Delprojekter%20rapporter/0193_Foraeldreinddragelse.pdf
- www.kk.dk/Borger/KulturOgFritid/Fritidsliv/Raadgivning/ProjektraadgivningenIntegrationOgForeningsliv/~media/Service%20til%20dig/Kultur%20og%20Fritid/Fritidsliv/Foreningsliv/Projektraadgivning/Rapporter/erfaringsh%C3%A5ndbog%20-%20for%C3%A6ldreinddragelse%20ii.pdf.ashx
- www3.kk.dk/Borger/KulturOgFritid/Fritidsliv/Raadgivning/ProjektraadgivningenIntegrationOgForeningsliv/~media/Service%20til%20dig/Kultur%20og%20Fritid/Fritidsliv/Foreningsliv/Projektraadgivning/Rapporter/erfaringsh%C3%A5ndbog%20-%20for%C3%A6ldreinddragelse%20ii.pdf.ashx
- www.kvarterloeft.dk/omraaderne/aalborg/beskrivelse/main.htm
- www.nyidanmark.dk/da-dk/Integration/puljer/puljebeskrivelser/styrket_inddragelse_af_nydanske_foraelde/styrket_foraeldeinddragelse_af_nydanske_foraelde_i_grundskolen.htm
- www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/EBD34E0B-FE7C-49D9-9AAB-5DF6A4E5DE0F/0/kommunernes_indsats_boligomraader.pdf
- www.odense.dk/Topmenu/ByMilj%C3%B8/Vollsmosesekretariatet/Indblik/~media/migration%20folder/upload/vollsmosesekretariatet/pub%202007/bydelsudviklerrapport.pdf.ashx
- www.pressport.dk/read/pressrelease/aarets-kriminalpraeventive-pris-paa-50-000-kr-til-aalborg-Socialraadgiver-Nuradiin-S-Hussein-og-politiassistent-H-P-Olsen-5121.aspx
- www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=32014
- www.skoledebat.dk/sw1113.asp
- www.socialrdg.dk/index.dsp?page=4005
- www.socialrdg.dk/multimedia/h_jland-skema.pdf
- www.tidsskrift.dk/print.jsp?id=92685
- www.strategylab.dk/openscience/tools/kognitionsmetoder/semistrukturerede-interview/

Øvrigt:

- Dansk Socialrådgiverforenings etiske regelsæt
- SEL
- RSL

Ansvarsliste

Udarbejdelse af projektet har været en fælles proces, hvor de fleste afsnit er udfærdiget i fællesskab. Det drejer sig om indledning, problemfelt, problemformulering, afgrænsning, metodeafsnit, faktuel viden, tilvirket empiri, konklusion, perspektivering og abstract.

De øvrige afsnit er individuelt udarbejdet og fordelt på følgende måde.

Lene har udfærdiget afsnittene om:

Erfaringer med forældreinddragelse fra anbringelsesområdet, Honneths anerkendelsesteori, samt empirisk anerkendelsesanalyse.

(10 sider)

Tina har udfærdiget afsnittene om:

Erfaringer med forældreinddragelse i skole regi, Giddens teori om senmodernitet, senmodernitet vs. Traditionalitet, samt empirisk analyse af de fire fællesmetodiske principper.

(10 sider)

Lotte har udfærdiget afsnittene om:

Erfaringer med forældreinddragelse ifm. foreningsarbejde, Skyttes kulturforklaringsmodeller, samt empirisk kulturforklaringsanalyse.

(10 sider)

Bilag:

Interviewguide

Vi har valgt at arbejde ud fra Ole Riis'⁶⁹ beskrivelse af interviewforskningens syv stadier, da vi mener det vil give et optimalt udbytte af vores interviewundersøgelse.

Vi har valgt den semistrukturerede interviewform, da det giver mulighed for, at informanten kan bidrage med egne fortællinger, og spørgsmålenes rækkefølge kan ændres undervejs.

Guiden er bygget op over en række temaer, som vi ønsker besvaret/uddybet via interviewspørgsmål. Med afsæt i vores forforståelse har vi valgt nedenstående temaer, da vi mener de er centrale for at udvide vores indsigt i arbejdet med forældreinddragelse. Temaerne har til hensigt at supplere og underbygge vores videre analyse.

Vi vil i starten af interviewet oplyse informanterne om, at målgruppen som spørgsmålene omhandler, er forældre og børn med anden etnisk baggrund.

Indledning:

Præsentation:

- Navne
- Hvem interviewer, hvem noterer

Formalia:

- Formålet med interviewet
- Anvendelse af interviewet
- Interviewets længde
- Notat/Diktafon
- Anonymitet

Åbningsspørgsmål:

- Præsentation af informanten
- Profession, baggrund
- Hvor længe har informanten arbejdet i SSP-regi

⁶⁹ Riis, Ole. Samfundsvidenskab i praksis-introduktion til anvendt metode. Hans Reitzels Forlag 2005.

Tema og interviewspørgsmål:

1. Erfaring med og anvendelse af forældreinddragelse:

Under denne kategori søger vi viden om, hvilke erfaringer fagpersonerne har ifht. forældreinddragelse.

Hvilken erfaring har du med forældreinddragelse?

- Gode/dårlige erfaringer
- Etniske/danske
- Overvejelser
- eks. på konkret inddragelse

2. Relevansen af forældreinddragelse:

Med dette afsnit ønsker vi at belyse, hvor vigtigt fagpersonerne finder forældreinddragelsen.

I hvilke sammenhænge finder du i særdeleshed forældreinddragelsen relevant?

- afhjælpes problemer i højere grad

3. Udvikling af forældreinddragelse i SSP:

Formålet er at få indblik i fagpersonernes syn på, hvorvidt der er hindringer ifht. forældreinddragelsen i SSP. Vi ønsker samtidig viden om, om fagpersonerne ser muligheder for at udvide forældreinddragelsen.

a) Der har været meget fokus på forældreinddragelse i skole hjem regi. Ser du andre muligheder for yderligere forældreinddragelse i SSP, eks. ifm. kriminalitetsforebyggelse

- andre samarbejdsrelationer.
- betydning forældre/unge
- overvejelse

b) Hvilke ressourcer og barrierer oplever du, der er, ifht inddragelse af forældre?

- kultur og sociale baggrund
- sprog

4. Mødestrukturen ved SSP-møder:

Her ønskes viden om, hvordan proceduren samt ansvarsfordelingen fungerer i SSP i Aalborg Øst, så at vi får en forståelse af den nuværende arbejdsmetode. Denne arbejdsmetode er væsentligt ifht. hvordan og om forældre rent faktisk inddrages, samt hos hvem ansvaret hviler.

Hvad er proceduren efter i har drøftet et barn/en ung?

- Problemstilling til grund, beslutninger, ansvarlig, opfølgning
- Hvad er din vurdering af denne procedure?